

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 „ — „
Negyedévre 2 „ 50 „
Egy hónapra 1 „ — „
Egyes szám ára 4 kr.

Felolvasó szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond,**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj
Négy hasábos petit sorost 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többszöri hirdetések alkú szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj minden külön bejegyzésért 30 kr.

Papp Elek beszéde.

T. ház! Én szinte egy hasonlatossággal, illetve közmondással kezdem beszédemet. (Halljuk! Halljuk!) Azt mondja egy példaszó, hogy céljával nő az ember. Ha a t. miniszter ur az expezejában foglalt elvekhez megjelölt céljához hű marad, ha az elődei által kiköptatott és lejárt utról azon ösvényre fog térni, melyet beszédében a maga és elméjével és logikus szónoklatával megjelölt, ha a kabinetben és államkormányzatban az öntudatos mezei gazdasági politikát valóban megvalósítja, ha az ország a nemzet fő erőforrásait, a földművelést, azon romboló bajoktól, melyek életgyökeret pusztítják, megóvjá, ha a szegény földmives osztálynak sajtó sebeit meggyógyítja, akkor merem állítani, hogy a t. miniszter urnál csak az ország elfogulatlan gazda közönségnek közvéleménye előismerése lesz nagyobb. Én teljes meggyőződéssel vagyok az iránt, hogy a t. miniszter ur feladatának nehézségeivel, azon hatáskörrel, a melyet fontos állása neki kijelöl, teljesen tisztába volt, midőn tá-czaja elfogadására vállalkozott.

Ha így vagyok meggyőződve, a t. Miniszter urnak a jövőben való tevékenysége iránt is reményvel viseltetem. Mind ennek dacára azonban már magában az expezejában találtam oly tételeket, a melyeket egyáltalán véve nem fogadhatok el olyanoknak, a melyek még csak helyes mentséget is képezhetnének a mi elszomorító gazdasági viszonyainknak. (Igaz! Ugy van! a bal- és szél-sóbaloldalon.) Így p. o. azt méltóztatott mondani a gabona árak képződésére vonatkozólag, hogy azt csakis egy nemzetközi kongresszusnak a tanácskozása folytán lehet valamilyen kedvezőbb helyzetbe hozni. No hát én azt elismerem, hogy az európai gabonaárak képződésére mi magyarok itt Magyarországon nagyobb befolyást gyakorolni képesek nem vagyunk, de azt tagadom, hogy a mostani áraknál és viszonyoknál kedvezőbb árakat minden idegen segítség nélkül ne lennének képesek elérni. (Igaz! Ugy van! a szél-sóbaloldalon.) Hát pl. a mint az előttem szólott képviselő ur bővebben kifejtette, elsősorban korlátozni, vagy ha lehet teljesen ki kellene irtani a bősze visszaéléseinek burjánzásait. Ne adjunk módot és alkalmat a bősze mostani féktelen garázdálkodásának eltűrésével a termények árának mesterséges lenyomására. (Helyes! a szél-sóbaloldalon.)

Itt van mindjárt egy másik kéznél levő körülmény. Évről-évre tapasztaljuk mi gazdaság, hogy dacára annak, hogy a klimatikus viszonyainknál fogva, különösen buzánkkal 2-3 héttel előbb tudunk megjelenni a piacon mint más állam. Különösen a tengerentuli buza sokkal később érkezik ide Európába, mint ahogy a mi termésünk aratásával és cséplésével elkészültünk. De nem tudunk terményeinkkel kellő időben a piacon megjelenni, mert ha kellő időben elcsépeletjük is termésünket, nem sajnálva a magasabb nap-számot, arra az eredményre jutunk, hogy a mikor a vasut-állomásra kivisszük a buzát, az állomásfőnök azt mondja, „felveszem a buzát, raktározom is, de tessék aláírni a fuvarlevélben és tessék belenyugodni, hogy csak akkor fogom szállítani, mikor kocsi lesz.” — Igen, mert a teherkocsikat a forgalomból éppen akkor veszik ki, mikor a gazdaközönségnek azokra legnagyobb szüksége van.

Méltóztassék tehát a miniszter urnak oda hatni, hogy a jövőben ezen évről-évre ismétlődő eset s gyakorlat ott elő ne forduljon, s mikor a gazdának buzája vagy más terménye eladható, álljon rendelkezésére elegendő teher kocsi. (Helyes! a szél-sóbaloldalon.) Hogy ez mennyire fontos, bátor vagyok egy velem megtörtént esetet felhozni. (Halljuk! Halljuk!) Az idén a cseplés idején volt az árpanak a legnagyobb ára, én el tudtam volna adni Karácsonzon 6 ft 50 kr-ért a vasúthoz szállítva mázszáját. De nem vette meg az illető vevő, mert a vasutnál a főnök nem garantizta a gyors és azonnali elszállítást, mivel a kocsik a nagy hadgyakorlatok miatt a forgalomból ki lettek vonva. Az eredmény az lett, hogy az árpan most is ott fekszik és nagyon fogok örvendeni, ha 5 ft 25 kr-ért el fogom adhatni.

Én nem hüllöm után és nem képzelt bajokat hozok fel, hanem a magam szegény gazdálkodásában megtörtént szomorú esetből kifolyólag merem állítani, hogy akkor, mikor a gazdának legnagyobb szüksége volna arra, hogy a teherkocsik rendelkezésére álljanak, akkor nem szolgáltatja rendelkezésére a gazdának a teherkocsikat a vasuti igazgatóság, mert el vannak a nagy hadgyakorlatokra szállítandó katonákkal foglalva. Ugy szintén rámutatott az előttem szólott t. képviselő ur arra a szomorú állapotra, melynek következtében mi Ausztriának ugyszólván adófizető tributariusai vagyunk. Méltóztassék most a vámszerződés kötése alkalmával oly módon szerződni, hogy a mi közgazdaságunk és különösen a mi mezei gazdaságunk ne legyen mártalékaul, áldozatául oda dobva Ausztria rongy iparáért, mert az, a mi az ausztriai ipar érdekében a mi részünkről áldozat hozatik, két irányban hat károsan Magyarországon anyagi ügyeire. Először káros azért, mert e miatt állítanak fel a magas vámtarifák az iparcikkre, hogy igen sok ipar e miatt el van Magyarország nyereségének elől zárva; rombolólag hat másodszor azért, hogy mi Ausztriának a többi pl. franciaia, angol és németországi ipar terményeihez képest sokkal hátrább álló osztrák, ugy szólván rongy iparát vagyunk kénytelenek azon áron megvenni, a mint az tetszik a t. sógoroknak eladni. Tehát egyrésztől jövedelmünknek esőkkentik az által, hogy terményeinknek piaca elzárattott Porosz, Franciaia és Szejc országokban, másrésztől pedig drágán kell Ausztria rossz iparcikkait megfizetnünk. (Ugy van! Ugy van! a szél-sóbaloldalon.) Nagyon szükséges volna a nyereségterményeknek olcsóbb szállításáról gondoskodni.

Ha ez talán nem történhetnék meg, akkor legalább méltóztassék a t. miniszter ur oda hatni, hogy azon árkedvezményekből folyó haszon, melyek most egyes spediteuróknak, szállítóknak megadatnak, ne a spediteuróknak zsébé folyjon, hanem oszolja meg azon szegény gazdaközönség közt, a kiktől ezek a spediteurók a nyers terményeket szállítják, — mert az mégis csak sajtóságos dolog, hogy ha én p. o. egy alföldi gazdaságból akarok — mondjuk — szalmát szállítani, — én nem vagyok képes szállítani a magas tarifa miatt, de hogyha külföldre kell szállítanom, hat a bécsi Schenker et comp. cég segítségével képes vagyok a külföldre a szalmát kiszállítani, mert annak olyan tarifa kedvezményei vannak, hogy az valóban bántulatos.

E felsorolt s anyagi dolgainkra károsn ható körülmény tényeknek elhárításához, megszüntetéséhez semmi neven nevezendő nem-

zetgazdasági kongresszus nem kívántatik, csak akarnunk kell, (Igaz! balfelől) a magunk hatáskörében ennek reparálásáról, megjavításáról intézkedhetünk. És akkor, hogy ha a felsoroltak alapján intézkedünk, bizonyára nem fog az az abszurd helyzet fenmaradni, melyet itt az előttem szólók már számadásokkal megvilágítottak, hogy egy pár forinttal olcsóbb Bécsben a buza mint pl. Berlinben vagy Párisban.

Másodszor azt méltóztatott mondani, hogy a gazdaközönséget ellentállóbba kell tennünk, vagyis más szóval, hogy a gazdaközönség a mostani sanyaru viszonyokat túlélhesse; arra nézve az ellenálló képességét kell minden tekintetben fokoznunk.

Én ezt a magam felfogása szerint oly állításnak tekintem, a melyben bizonyos ellentmondás van, mert, hogy lehet valaki ellentálló, ha gyenge, a miniszter ur pedig elismeri, hogy mi gyenge, aggasztó körülmények közt vagyunk, s azért kívánatos, hogy ellentállási képességünket fokozzuk. Hát miként fokozzuk ellentállási képességünket? Ugy, hogy erőssé tesszük magunkat. Tehát nem kell körülírni a kérdést, hanem egyenesen a szeg fejeire üssünk és mondjuk, hogy mindent el kell köválnünk, hogy a gazdaközönséget a mostani szomorú helyzetből kiemeljük; erre nézve pedig első sorban az szükséges, hogy a krízist — hogy a miniszter ur szavaival éljek — túléljük, megszüntessük, ahhoz azonban rögtön segítség szükséges; mert hogy a krízis meddig tart és mikor lesz annak vége, azt megmondani képesek nem vagyunk. Két eszköz áll e tekintetben rendelkezésünkre: Ha a végkimerüléstől meg akarjuk menteni a földmivető osztályt, akkor legelőször terheim kell könnyíteni. (Ugy van! a szél-sóbaloldalon.) Mert én rövidebben nem tudnám jelezni a magyar gazdaközönségnek mostani helyzetét és szomorú állapotát, mint ha azt mondom, hogy a magyar gazdának az a baja: hogy nagy az adó, sok a teher és kevés a jövedelem. Tehát első sorban arra kell törekednünk, hogy a nagy adót leszállítsuk, a sok terhet apasszuk és a mennyire a körülmények engedik, a jövedelmet szaporítsuk. De a jövedelem indolcté fog szaporodni az által, hogy ha terheim apadnak. Hogy miképen lehetne ezt eszközölni, azt hiszem a t. miniszter ur istudja. Mert hiszen Európában nincs egyetlen egy állam, a mely államban a földbirtokos osztály oly nagy adóval és teherrel volna megróva, mint Magyarországon. Tehát első sorban is az adók tejjebb szállításáról kell gondolkodnunk. De ezen elviseletelenné vált adókat még türehetlenebbé teszik a különböző természetű jövedelmek után measzabott direkt és indirekt adók aránytalansága. Tehát az adóreformnál feltétlenül szükséges, hogy ez ne tisztán és csupán pénzügyi szempontból eszközöltessék, hanem a terhek az igazságos és arányos szétosztásának követelményei érvényesüljenek.

Szükséges különösen, hogy a föld és házadó esőkkentessék, progressiv adóztatási rendszer behozatalával kapcsolatosan, mert a jövedelemnek van egy minimuma, a melytől, ha ez egyáltalán jövedelemnek nevezhető, egy egészen szegény sorsban levő család adót igazságosan nem fizethet.

A földadó leszállításán kívül az olcsó kölcsönről kell különösen a kisbirtokosok és haszonbérlok részére gondoskodni. A kisbirtokosok és haszonbérlok a vidéki takarékpénztárból élőködnek, a melyek 8-10, néha 12

százalékra rövid lejáratu pénzt tudnak adni. Ez pedig őket tönkre teszi előbb, vagy utóbb, de bizonyosan. Épen azért a kisgazdák és a bérlők, hitelügyét a leggyorsabban kell rendezni. (Helyeslés a szélsőbalon.) Hogy ez a kérdés nem új s a baj régi, úgy szólva idült, mutatja az, hogy 1890-ben, szintén a földmívelésügyi tárca költségvetésének tárgyalása alkalmával, ez irányban ezekről a padokról felszólalások történtek és az akkori földmívelésügyi miniszter, gr. Szapáry Gyula t. képviselő társunk, akkor ezt mondta: A törvényhozás mindazon akadályokat el fogja hárítani az utból, melyek talán a kis birtokosok hitelügyének rendezése elébe gördülnek, de másrésztől, mondja, biztosíthatom a képviselőházat arról, hogy miután a regale megváltására vonatkozó törvény egyik s z a k a s z a különben is úgy intézkedik, hogy a községek váltásai összegéből kölcsönző pénztárak alakítandók, melyek forrását képezik a vidéki kisbirtokosok hitelügyeinek, tehát ezzel a kérdéssel a miniszterium foglalkozik és rövid idő alatt ez irányban előterjesztést fog tenni. Ez történt 1890 február havában, most vagyunk 1896. április havában, de ez az ígérete a volt földmívelésügyi miniszternek, hogy épen a jelenlegi miniszter ur hasonlatával éljek — a miniszterium ígéreteinek afrikai homokjában épen úgy eltűnt, mint a hogy sok más életre való és üdvös eszme — miként azt a miniszter ur kifejezte — s csak hosszú idő múlva tűnik fel ismét a láthatáron.

Én remélem és hiszem, hogy a mit alabuktatott a feladékenység tengerebe az elődje, azt ő felszínre fogja hozni és életre fogja hívni, s remélem is, hogy nem fogok ezen feltevésemben csalódnai és az igen t. miniszter ur a kisbirtokosoknak hitelügyi kérdését a lehető legrövidebb idő alatt csakugyan felszínre, napirendre hozza és a bajokat orvosolni is fogja.

T. ház! Azt hiszem, mindnyájunk által el van ismervé, hogy a hitel megteremtése életkérdés, — ha nem akarjuk, hogy a magyar földművelő osztály nagy többsége, nagy tömege anyagilag el ne vérezze. De nemcsak életkérdések a birtokos osztályra nézve, hanem fontos politikai kérdés is; mert Magyarországon, a kinek kezében van a föld, annak a kezében van a politikai hatalom is és Ma-

gyarország csak addig fog Magyarország lenni, a míg az államfentartó magyar elemnek lesz kezében a földbirtok nagy része, mert amint egyszer a földbirtokot a magyar állam alkotó elem kezéből ellicizitálják, Magyarország megszűnik Magyarország lenni. Lesz belőle egy geográfiai fogalom.

A mit a t. miniszter ur az állategészségügyről és az állattenyésztésről mondott, az nagyban és egészben az én elgöngyölködésemnek is megfelel. De azért nem hallgathatom el, hogy szinte hihetetlennek látszik, hogy olyan államban, a honnan — mint a t. miniszter ur exponéja is említi — 32.000-nél is több lovat vittek egy évben a külföldre, nincs szavatossági törvény. Minden vásáron tapasztaljuk, hogy a lókupeczek mindenhatósága agyoncsalja a szegény gazdag embert és az állatbetegséggel eladott jószág visszaadása, vagy a vételből származott kár megterítése többnyire bíró jószívúságtól függ. Elkerülhetlenül szükséges tehát, hogy minél előbb egy, a viszonyoknak megfelelő szavatossági törvény codificáltassék, mely a visszaéléseket végre megszüntesse, vagy legalább korlátozza.

Az állattenyésztéssel kapcsolatosan már évek óta az unalomig. sőt ha a dolog oly szomorú nem volna, azt mondanám, a neveltségességig sürgettük az olesó marha-sót. Még máig sincs. Most is csak az ígértetik, hogy a pénzügyminiszter ur majd egy-két vármegyében fog experimentálni az olesó marhasórol s ha a kísérlet beválik, olesó aron fog a marhasó eladatni. T. ház! vagy be fog válni a kísérlet, vagy nem! Ha beválik, jó! De ha nem válik be, akkor a miniszter urnak legrövidebb feladatát képezi, hogy az állatok részére konyhasót árusítsasson olesó aron. Mert az már mégis bosszantó, — a legenyhébb kifejezés, — hogy évről-évre halogattatik általuk ilyen nagyfontosságú kérdés, mely a kecskepásztorok a hercegre mindenkit érdekel, a kinek marhája és földje van. Hisz oly bővében vagyunk a sónak, hogy a legnagyobb engedményeket kell tennünk, hogy Oláhországba és máshová kivigyük. Költekezünk mi sok olyanokra, melyek nem ily közérdekek. Itt van pl. a lófuttatás! Helyes, nem mondom, hogy nem helyes, de mégsem olyan általános érdekű, mint a marhák szóása. Ha erre tudunk nagy összeget áldozni, talál-

jon módot a t. miniszter ur, hogy a gazdaközönség e jogosult igénye a legrövidebb idő alatt kielégíttessék.

Attérek már most a t. miniszter ur beszédének azon részére, mely szintén nagyon fontos és talán a legfontosabb része t. i. a vízügyeinkre.

T. ház! A vízszabályozás és ármentesítés kérdése Magyarországon már a közgazdaság országos jellegű kérdését képviseli, mert a mint a miniszter ur is megjegyezte, épen azt a vidéket érdekli legjobban, a mely a magyar fajnak bölcsőjét képezi. Sokkal fontosabb tehát ezen ügy, mintsem hogy azt egyoldalulag és felületesen tenném bírálat tárgyává, szükséges egy kissé behatobban foglalkoznunk e fontosságával, a földmívelési miniszter ur kormányzatának. (Halljuk!)

Nagyon nagy könnyciműség kellene ahhoz, ha nem méltányolnám és nem ismerném azt a nagy eredményt, a mely az ármentesítési és vízszabályozási ügyekben Magyarországon nagyon rövid idő alatt eléretett; mert azt bátran merem állítani, hogy nincsen Európának egyetlen egy országa, a melyben oly rövid időszak alatt oly kritikus vízrajzi viszonyok között, mint a miök Magyarországon vannak tisztán a társadalomnak, csupán az érdekelt-ségnek ugyszólván önérejből oly fényes és oly nagy eredményt volna felmutatható, mint Magyarországon. És ebben a tekintetben elismeréssel kell lenni, bármennyire kiesnylik is némelyek — a magyar technikusok iránt, azon vízépítések iránt, kik Magyarországnak vízügyeit nagy tudással s hazafias önfeláldozással fejlesztették; elismeréssel kell lenni másrésztől azok iránt is, kik ezen szakfériaik munkájában méltó társak voltak, és azok közt mindenesetre első helyet foglalta el annak idejében a társadalmi téren a t. földmívelésügyi miniszter ur.

De mindennek daczára én mégis azt az állítást vagyok bátor megkezdésként, hogy a mi vízügyi dolgaik nem kezeltetnek aképen, a mint azok kezelhetők volnának. És ennek egyik legfőbb oka az, hogy nincs oly vízjogi törvényünk, a mely viszonyainkhoz simulna. A mi vízjogi törvényünk oly sok elvi jelentőségű megoldatlan kérdéseket hagyott bizonytalanságban, a mely elvi jelentőségű megoldatlan kérdések a miniszterium változókonny felfo-

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Széljegyzetek.

— Emlékezők és elmékedések. —

A „D e b r e c z e n” eredeti tárczaja.

Írta: **Kohányi Gyula.**

(Folytatás.)

A nyár folyamán megtörtént a rég várt esemény, hogy az intézetet átvette a földmívelési miniszterium s ezzel reményekké alakultak az ábrándok a véglegesítés iránt. Nekem még egy év volt ekkor hátra egyetemi tanulmányaimból, nem reméltem, hogy én is belejutok az Eldoradóba, ha csak valami ok miatt 1894 nyaráig el nem huzódik a kinevezés, azonban megjelent a költségvetés, benne volt minden állás, amelyre vártunk s én is remélhettem, belejutok, ha nem is rögtön, de elhalasztva. Teljes reményvel készültem az új évhez s megszereztem a szabadság időt a karácsonyi ünnepekre, hogy jövő év életemhez meglegyem az első lépést, megtévén az első látogatást a családnál, melynek tagjává lenni ideálom volt egy év óta már s megnézni a környéket, otthon figyelni meg a leányt, akit magamnak mondanai vágytam . . . Elutazásomkor ígéretet nyertem, hogy kineveztetésem meg fog történni s nyugodtan mentem el, az ünnepeket már Sárosban töltöttem rokonaimmal, ahol az én városi szervezetem olyan influenzzával volt kénytelen a jó mulatságot megfizetni, hogy az újév elejére képtelen voltam visszamenni Budapestre s magamat levélben menttettem ki. E levélre jan. 5-én jött meg-

a válasz, mely nyersen tudomra adta, hogy levelemnek nem hisznek, menjek fel azonnal s juttassa eszembe ez a mulasztásom, hogy kiki a maga szerencsésének a kovácsa; ennyi nekem épen elég volt ahhoz, hogy megértsem belőle mellőztetésem, ami másnap Budapestre érkezésemkor nyilvánvalóvá is lett előttem. Megmondtam unokatestvéremnek, s megmondtam tisztársaimnak is, hogy e helyen én nem maradhatok s el vagyok határozva, hogy állásomról azonnal lemondok, amint az otthon nem találtam igazgató hazaérkezéskor . . .

Ma, két év lefolyása után képtelen vagyok leírni az állapotot, amelyben éreztem akkor magamat. Nemi képet azok a levelek nyújthatnának, amelyek rokonaimnak, barátaimnak írtam a dologról őket tudósítván s a melyeknek csak egy példányáról tudom, hogy meg van, a feleségem kezében . . . De merem állítani, hogy nem lehet sorscsapás az életben, mely jobban levegyen a lábomról, mint az az egyszerű tény, hogy továbbra is csak ideiglenes alkalmazott leszek abban az intézetben, amelyben addigi társaim e körülményben immár biztos, kinevezett emberek; megforgattam fejemben az öngyilkosság gondolatát mindennap egyszer-egyszer s az a körülmény, hogy magamban — bár még nem nyilvánítottam, — le voltam kötve már egy leánynak, csak ösztönzött rá, hogy ne tegyem szerencsétlenné, ne tegyem egy élőhalott férjévé, ha megelek, hanem térjek ki s bocsássam őt is utjára, mert az érzetem, hogy a lehangoztás, amelyet nevető arcomra a jan. 5-iki levél teremtett, nem muló tünemény, hanem megütötte az én kedélyemet azzal a levéllel a bénító szél, lélekzeni fogok már ezután csak, de nem élni — s hogy mégis élő vagyok, át-

élttem azt az öt napot, oka a makacsság ösztöne, mely nem engedett nyugodni, hogy meg ne mulassam azt, hogy másként is megelek, nem szorultam az ő kenyérükre, melyet a mint megmutatták, nem szivesen adtak, sőt az ő fedelők alatt nem lévén is föl, tatni fogom azt, amit ott megkezdtem, s leszek meteorologus, ha nem hivatalnok is.

A ki ismert engem azelőtt s ismer ma, tudja, hogy nem mondtam sokat azzal, hogy az az öt nap engem öt évvel vénített meg. Sőt igazában nem ötlet, de egy egész élettel. Elvitte azt a jó kedélyt, mely lelke mindennek, mely nélkül nincs igazi élet.

Sokan mondták már, biztattak vele, hogy vissza fog az jönni a családi élet körében, ha elmulik az állásnéküliség szomorúságra készítő korszaka; de én érzem, hogy nem lesz az soha, a testi szélütés hatásait talán eltünteti a hidegvizkura, de a lelki szélütésnek nincsen orvossága . . .

Már pedig engem az ért, bizonyítja az, hogy bármennyire akarok belőle kiszabadulni, nem lehet; mikor azt hiszem, hogy ma már igazán jókedvem van, úgy hogy én tulajdonképen észre sem veszem, hanem másoknak arcáról leolvasom, hogy úgy vannak meggyőződve, — mintha csak újabb szélütés érte, elrepül a jókedv, jön helyére hajtott fő és szomorúság, bus arcz és sohajtás, megcsikvelem az, hogy a legjobb kedvvel dalolok egy vig nótát s a közepén elmulik a kedv, kimegy a dalból a lélek s végem van újra.

S mégis, mégis, az a megtört lélek akkor is, azóta is, most is felderül, ha lát egy dolgot, a mi régi reményeire emlékezteti, ha látja az ég változásait, a lapokban az in-

gásának hatása alatt intézettek el. Másrészt pedig nagy hátrányára van a mi vízügyi dolgaink intézésének az is, hogy vízjogi törvényünk szellemével s intenciójával össze nem egyeztethető, sőt mondhatom, igen gyakori esetben ellentétben álló általános és részletes miniszteri rendeletek és határozatok adatnak ki a törvény végrehajtására vonatkozólag.

Ennélfogva én igazán esodálkozom azon, hogy a t. miniszter ur a vízjogi törvények revíziója, vagy helyesebben szólva, a mi vízrajzi viszonyainknak, meteorológiai tapasztalatainknak, adminisztratív helyzetünknek megfelelőleg alkotandó új vízrajzi törvényjavaslat betérjesztése iránt nekünk határozott ígéretet nem tett. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélső-balon) hanem azt mondta, hogy annak revízióját vagy egy új vízjogi törvénynek betérjesztését arra az időre halasztja, a mikor a közigazgatás reformálásának, — gondolom azt méltóztatott alatta érteni — a közigazgatás államosításának ténye be fog következni.

Nekem erre vonatkozólag csak az az alázatos észrevételem van, hogy az új vízjogi törvénynek, ha az olyan lesz, a minőnek kell lennie, s abban mindazok a hiányok pótolva lesznek, melyek a jelenlegiben fogyatkozásképp fölsmertettek, oly nagyon fontos elvi jelentőségű kérdésekkel kell foglalkozniok, melyekre nézve nagyon közömbös az, vajjon kinevezett, vagy választott tisztviselő fogja-e annak végrehajtását eszközölni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) De másrészt, ha a közigazgatás államosítása nélkül a mezőrendéségi törvényi meg tudtuk alkotni és életbe léptetni, ha foglalkozunk egy kész kodifikált munkával a közigazgatási bíráskodásra vonatkozólag, nem látom át, miért volna épen a vízjogi törvény olyan természetű törvény, a melyet csak kinevezett tisztviselőkkel lehet végrehajtani, csak az államosított közigazgatás keretében lehet beilleszteni.

En tehát nem habozom sürgetni, hogy a vízjogi törvénynek mielőbb való megalkotása iránt méltóztassék a legkomolyabb lépéseket megtenni, mert, ha a mi vízügyeink továbbra is létező vízjogi törvények rendelkezési szerint fognak kezeltetni, a különben nagyon üdvös közigazgatási ügyünk: az ármentesítés és a mint kiltatásba méltóztatott helyezni: a csatornázás és az öntözés kérdése a lehető

tézet jelentését, elfogja a vágy, hogy újra meteorologus legyen.

Olyan vagyok, mint a kit hazájából parancsolt ki végzete, s minden módot megkísért, felhasznál arra, hogy oda, ha csak vendéggént is visszatérjen, pedig azért ment ki, mert ott már nem volt számára hely. Én nekem is más hazát parancsolt a végzet, azt érzem, hogy a régi nélkül nem bírok megélni, bár ottan marhán nem számomra hely s ezért vendéggént igyekszem megközelíteni a régi otthon s talán jó ismerősként fogadnak ha arra járok, mindig azt hiszem.

S ez így van tényleg és képletesen is, ha utam Budapesre visz, szívesen látott vendég vagyok régi otthonomban s szívesen megyek fel magam is, — s ha látom az ég változásait, vagy időm engedi, tollat fogok a kezembe, önkéntelenül meteorológiai vizsgálódásokra vágyom s hogy egy teljes esztendő téli leírásában élve hozzá nem fogtam, nincs más oka, mint az, hogy szükségem volt a téli leírásra, — de ime a mint toll van a kezemben, önkéntelenül az ablakra kerül a szemem s az égről akarom a leírásokat leolvasni, sőt még nagy tanulmányhoz is fogtam, a melynek egyelőre csak az a célja van, hogy eszméim adjon a munkához, mely egy-egy meteorológiai vonatkozású cikket terem, de értekezés is válhatik belőle . . .

Ha így lesz, majd ismét kérek egy pár sor helyet a lapban s bevezetem a »Debreczen« t. olvasóit a meteorológia új tudományába.

(Vége.)

legnagyobb népszerűtelenségre fog vergődni, ha azok a visszaélések és erőszakoskodások, melyek napról-napra tapasztaltnak a törvény oltalma és köpenyege alatt továbbra is folytattnak fognak. Én nem akarok részletekbe bocsátkozni, de egy pár olyan momentumot vagyok bátor felemlíteni, a melyből mindenki, ki ezekkel az ügyekkel közelebbről nem kénytelen foglalkozni — fájdalom, én kénytelen vagyok foglalkozni s irigylem is a felső megyei képviselők sorsát, kik árvízrel soha nem küzdönek s kiknek fogalmuk sincs arra, mit tesz alföldi birtokosnak lenni — meggyőződhetik, hogy a vízjogi törvénynek megalkotása a t. miniszter urnak legsürgősebb — és legfontosabb feladatai közé tartozik.

Azt hiszem, hogy nincs e házban, de talán az országban sem ember, a ki be nem ismerné, hogy hazánk meteorológia és vízrajzi tekintetben két főrésze oszlik: a felvidékre és az alvidékre. A felső vidék bő esapadékvizrel bir hullámos területi viszonyainál fogva, onnan a vizek gyorsan lefolynak; az alföldön a csapadék nagyon csekély, úgy hogy minden esepjét meg kellene becsülnünk; a vizek itt lomha lefolyásuak, melyek semmiféle gyári és ilyenféle munkának a teljesítésére nem alkalmasak. Annnyira különbözik a viszonyok a felvidőn és az alföldön, hogy ha Magyarországnak az alföldje és felföldje egy országot nem képezne, nem volna ember, a kinek eszébe jutna, hogy azt a vízjogi törvényt, a mely jónak bizonyult a felföldön, minden változtatás nélkül az alföldön is életbe léptesse és alkalmazza.

Ennek bizonyítására legyen szabad a törvénynek csak egy pár szakaszára hivatkozni. Pl. a vízjogi törvénynek az a része, a mely a vizek által okozott károk megszüntetésére vonatkozik, a felföldön teljesen applicálható és olyannak bizonyult, a mely minden tekintetben kielégítő; ellenben a vizek kihasználására vonatkozó intézkedés az alföldi ember szemében tűnik fel olyannak, a mely ellen semmi néven nevezendő kifogása nincsen.

De már most ott van a vízjogi törvénynek 57 §-a, mely a vizek által okozott károk megszüntetésére vonatkozó kérdést tárgyalja s mely azt mondja: hogy a vizek természetes lefolyását megváltoztatni nem szabad és azt az illető érdekelt túrni tartozik. Már most számtalan eset adja elő magát, hogy az 57. §-nak az alkalmazása lehetetlenné válik, mert azoknak a belvizeknek lefolyását, melyet az alsó érdekelt túrni tartozik, egyrészt a folyamvédőtöltesek, másrészt a folyamnak magas árja gátolják meg. Mert a Tisza is akkor a legnagyobb, amikor a belvíz a tisztai ártéren a legnagyobb. Már most a Tiszába nem lehet beereszteni azokat a belvizeket, amelyek lefolyását az alsó érdekelt túrni tartozik. És hogy ez a törvény mennyire nem vált be, hogy mily vissza helyzetet teremtett az, azt lejjebb igazolja az, hogy nagyon sokszor kormánybiztost kell kiküldeni, hogy megakadályozza, — hogy e törvény végre hajtassék, (Derültség a baloldalon) és megakadályozza a vizek természetes lefolyását.

Ha ily törvényvel állunk szemben, akkor nem lehet tulságos követelésnek tartani, ha azt kívánom, hogy e törvénynek mielőbb egy jobb törvényvel való kicserélése iránt komoly lépéseket a t. miniszter ur tegye meg. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Már most menjük a felföldre. A 27. § a mezőgazdasági érdekeket teljesen háttérbe szorítja és a hajózást és az osztatást teszi arra a posteriora, melyet respektálni kell a vizek használata alkalmával; kérdem, hogy ha egy nagy vonalon, amely völgyeleténél fogva igen alkalmas arra, hogy a keresztülvonuló patakokból öntözhető legyen és dus kaszálóvá alakítsák át, levonul, egy meglehetősen ugyan, tutajozásra és fauszatásra alkalmas folyam használatát annak az egy pár nagy birtokosnak, meg a kincstárnak adják, akik ott tutajoznak: miképen lehet az öntözés ügyét előbbre vinni, ha a birtokosok meg vannak akadályozva abban, hogy a birtokukon keresztül vonuló vizeket, öntözésre felhasználhassák, mert a törvény 27. §-a mindenek felett a tutajozást és a hajózást és az ezzel kapcsolatos

érdekeket helyezi előtérbe, dacára annak, hogy most már a közlekedési eszközöknek meg a gyári berendezéseknek mozgatására a tudomány olyan motorokat talált fel, amelyek segítségével a vizek munkaképességét helyettesíteni lehet és hogy az öntözés szempontjából még eddig elé a vizek pótlására semmiféle mást nem találtak fel. Ha öntözni akarunk, ahhoz multhatatlanul víz kell; ha pedig azon a birtokon, melyen keresztül megy, nem használható, ez mégis csak vissza dolog. Elvonják a vizet azért, mert azon tulajdonok, vagy azért, mert 10-15 kilométerrel alább alakult egy gyár, melynek biztosítva lett, hogy annyi és ennyi vizet lehet a patakából felhasználni, aminek a következménye, hogy az illetőnek egy liter vizet sem szabad a felsőbb helyen fekvő birtokán öntözésre felhasználnia.

Ezt két oknál fogva hoztam fel. Először azért, hogy ne láttassam egészen egyoldalúnak, mikor csupán az alföld érdekeiről teszek említést. Másodsor felhoztam azért, hogy bebizonyítsam, hogy ennek a törvénynek alig van oly része, mely a mostani viszonyoknak és a mi specialis gazdasági helyzetünknek megfelelően.

Ha új vízjogi törvényt fogunk alkotni, abban nem a tutajozást és fauszatást fogjuk dominálólal kidomborítani, hanem azt fogjuk mondani, hogy a víz, mely valamely birtokon keresztül vonul, első sorban annak a birtokosnak öntözésére, s gazdaság jövedelmének fokozására szolgáljon és arra használtassék fel és csak akkor, ha marad víz, fogja az a malmokat hajtani és csak akkor lehet azt a malmokra felhasználni. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ezeket akartam erre vonatkozólag előadni.

De, ha tovább megyünk, tapasztalni fogjuk azt, a hogy vízjogi törvénynek alig van oly része, mely az alapos kritikát kibírná.

T. Ház az alföldi állapotokról vagyok bátor nagyon röviden említést tenni. (Halljuk! Halljuk!) Vízjogi törvényünk, az ármentesítő társulatokra vonatkozólag is intézkedik. Intézkedik továbbá az 1884 XVIII t.-cz. specialisan a Tiszáról. Ezen törvényekben a kis birtokosok védelméről nincsen kellőleg gondoskodva és befolyásuk a társulati ügyek intézéséből csaknem egészen ki van zárva. De gondoskodva van a kormány teljhatalma biztosításáról.

Meg van adva az alkalom és mód arra hogy a kormány és a miniszter a maga mindenhatóságát belátása, s tetszése szerint gyakorolhatna. Pl. a miniszter jogosítva van a társulatot a törvény értelmében hivatalból megalakítani. Ha t. i. valamely vidék nem akar társulni, a miniszter megparancsolhatja: és azt mondja, hogy a közérdek kívánja, alakuljatok meg. Ez ellen nincs kifogásom, mert természetes, hogy lyukat hagyni nem lehet árvédelmi vonalon. Haem másik része a dolognak az, hogy az ilyen, hivatalból megalakult társulatra olyan terhek rovatnak, melyek legesekélyebb arányban sincsenek az elert haszonnal és a melyek sokkal, de sokkal felülmúlják a bevont birtoknak és földnek tisztá jövedelmét. Roppant fogyatkozása a törvénynek az, hogy a haszonaránynak forgalma egyáltalán nincs benne praecisirozva, de még csak távolról csillámló utmutatás sincs benne arra nézve, hogy miképen állapítsák meg az értékelteknek haszon aránya egymással szemben. Nagy hiánya a törvénynek, hogy egy betű sincs benne arról, hogy a meglevő, vagy az ujonnan megalakuló társulat, minő záros határideőn belül van jogosítva egy a keretön kívül e ő birtokrész, vagy vidéket ártelületébe, költségeinek viselésébe belevonulni, kényszeríteni úgy, hogy az 1830 iki vizsin szerint megalakult társulatoknak az 1888-iki árvíz után eszükbe jutott, hogy nekik annyi az adósságuk, a mennyit képtelenek meghírni. Tehát törvény segítségével, a miniszterium jóváhagyásával, a miniszteri utasítás szerint és a miniszter által meghatározott területeken ártért fejlesztettek. Ez az önkény annyira ment hogy ma már derűre-borura minden társulat fejlesztéi műszakilag ártért, mégpedig egy módon, hogy az ártérfejlesztés alapját képező

vizszin magasságok, az ártér fejlesztés alapját képező kiviteleknek terveit, területi rétegeknek térképét soha sem teszik ki közszemlére, hanem a mikor már egy befejezett technikai munkával áll szemben az érdekelttség, akkor teszik közszemlére a térképet és a műszaki ártéri hálózatot. Ha pedig ekkor eléll a birtokos és azt mondja, ide uraim nem lehet az, hogy az én földem ártéri birtok legyen, hát hogyan gondolják azt, hogy bevették keretjükké s mily joggal szándékoznak ár éri terhekké megírni. Erre azt az egyszerű választ kapja, hogy a miniszter már belyben hagyta azt a vizszint a mely szerint az ártér fejlesztési lehet helyben hagyta a követési tervezetet és a réteg térképét is. Itt tehát már csak az a kérdés, hogy jól visellerizott-e a mérnök, vagy nem? No már kerem szépen azt belátja az utolsó falu csőze, hogy az alapmunkálatot kellene első sorban közszemlére kitenni, hogy arra vonatkozólag meglehetné érdekelt, a kit bele akarnak az ártérbe vonni, az észrevételeit (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A törvényben erről egyetlen egy betű sem levén, ez nem is történik meg soha, hanem akképen járnak el, a mint azt bátor voltam elmondani. Az ily módon való ártérfejlesztésnek aztán az az eredménye, hogy a tokaji hegyek lábától a nagyváradi és az aradi hegyek aljáig az utolsó talpalatnyi föld is ártér és hogy az anyagi igazság legtriviálisabb arculásapásával oly területeket adóztattak meg, a melyeken az özvívz ideje óta soha viz meg nem állott. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Ennek azután természetesen megint az a következménye, hogy mikor itt a házban a miniszter ur emlegeti, hogy hál' Istennek már túléltük az ármentesítés korszakát, mert már háromszáz kilométer belvíz-esatornánk is van, most következik az öntözésnek a korszaka, evvel a biztatással olyan hatást gyakorol az alföldre a t. miniszter ur épen a jelzett viszályokból kifolyólag, mintha forró vízzel öntené le annak művízzel elborított ártéri birtokait, mert még a tatárjárás óta névtől úgy nem félt az alföldi magyar ember, mint a hogyan fél a műszaki ártérfejlesztő mérnöknek a nevével. (Derűltsg.)

Az is nagy baj, hogy az ármentesítő társulatoknak nem teszi kötelességévé a törvény, hogy tartoznak egyszersmind saját árterületükön a káros hatású belvizektől, a kiszakadó s fölfakadó vizektől stb. a bevont és ártéri költségekkel megterhet birtokukat megvédeni.

Ennek azután az az eredménye, hogy az ártéri társulatok keretén belül külön alakultak belvízszabályozó társulatok s daczára annak, hogy a miniszterium által kiadott általános rendelet más elvek szerint szabja meg a belvizekre vonatkozólag a hozzájárulás megállapítását, a belvízszabályozó társulatok is ugyanazon elvek szerint fejlesztik a maguk árterét, mint az ármentesítő társulatok. Itt van a példa rá, hogy tovább ne menjek: a hortobágy—berettyó-melléki belvizeket szabályozó társulat, mint belvízvezető társulat alakult és az árterét mégis az esatornájában képzelt legnagyobb vízszinnek megfelelőleg fejleszté, nem pedig úgy, a miként azt az általános miniszteri rendelet a belvizek szabályozására vonatkozó társulatoknak megengedi, úgy, hogy a hortobágy—berettyói társulat csaknem mindazon ártereket, a melyek a Közép-Tisza—Berettyó-társulat által, mint árterek vannak felvével, bevonta a maga területébe és megadóztatta. Ennek aztán az a vége, hogy a Közép-Tisza és a Berettyó keretébe tartozó ártér egy nagy része a hortobágyi társulatnál oly magas szabályozási költséggel van megterhelve, hogy az a maximális megterhelhetést nagyon sokkalta felülmulja. Minthogy azonban a maximális megterhelhetést tárgyazó része a törvénynek nagyon hiányos, mert nem egyes érdekeltnek, nem is egyes birtokosoknak, hanem a társulatoknak megterhelhetését tartja szem előtt, nagyon természetes, hogy miután sem a Hortobágy-társulat, mint társulat, sem a középtiszai társulat, mint társulat még el nem érte a maximális megterhelheté-re megszabott mértéket. De igyekszik rajta bő költsékesével, tehát ezen két társulathoz tartozó

egy birtokosok tulságosan meg vannak terhelve a nélkül, hogy a maximális megterhelhetésre vonatkozó törvény kedvezményében részesülhetnének.

A közép-tiszai társulathoz tartozó érdekeltségénél még sokkal szomorubb helyzetet a berettyói társulathoz tartozó érdekeltisége, mert nemcsak a berettyói társulat ártere után fizetik a szabályozási költséget, hanem mivel ugyanezen terület be van véve a hortobágyi társulat keretébe is, — fizetik a hortobágyi szabályozási költségeket is. Mivel pedig a berettyói társulat és a Hortobágy-berettyói társulat közt oly egyezség áll fenn, hogy a csatorna bizonyos részének kiépítéséhez két ötdrészlet a Berettyó-társulat, mint társulat hozzájárul, ennek az az eredménye, hogy a szegény sárréti birtokosról nem egy, nem is két, hanem három bört huznak le, mert először fizet a Berettyó-társulatnak, mint társulatnak; másodsor fizet a Hortobágy-társulatnak, mint társulatnak és harmadsor még hozzájárul a maga földjeire eső részzel azon két ötdrészlet résznek fizetéséhez, melyet a berettyói társulat, mint társulat, köteles Hortobágy-Berettyó-társulat szabályozási költségeihez hozzájárulni.

Mindezt azért voltam ez alkalommal bátor elmondani, hogy nyiltan felhívjam a t. Miniszter ur becses figyelmét arra, hogy ezen igazán megdöbbentő állapotokon kegyeskedjék minél előbb segíteni, a mi módjában is van, minthogy a törvény kimondja, hogy egy ugyanazon területnek két társulathoz tartozni nem lehet. Méltóztassék vagy a hortobágy-berettyói-társulatot beolvastani amabba de hogy két helyen egy és ugyanazon terület után fizessen a birtokos szabályozási költséget, az minden anyagi igazsággal ellenkezik. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Bátor vagyok még itt kiterjeszkedni az igen t. földművelésügyi miniszter urnak azon különben igen megnyugtató kijelentésére miszerint bekövetkező catastropha esetén a veszélynek a lehető legszűkebb korlátok közé szorítása szempontjából már előre is körültekintőleg gondoskodott, s a kereskedelemügyi miniszter urral már is tanácskozott, hogy a vasuti töltéseket a kiöntött vizek visszatartása céljából miként lehetne felhasználni? A t. miniszter ur daczára annak, hogy mi itt az Alföldön nagyon keservesen emlékezünk az 1888-iki nagy árvízre, a mikor részint az alsó szabolesi társulat hanyagsága, részint pedig egy főúri passió dédelgetése következtében több mint 160.000 hold föld öntetett el, nagy köszönettel és hozzá tehetem legőszintébb hálaival tartozunk a t. miniszter urnak, hogy ily előrelátólag gondoskodik, de mindazonáltal kétségbe vonom, hogy e gondoskodásnak a mostani vízjogi törvények szerint meg lehetne a kellő sikere, mert hisz, ha a keresztgátakat építünk, vagy ha jó előre zónákra osztjuk az ármentesített területeket és megépítjük azokat a gátakat, a melyek localizálni fogják a veszedelmet, akkor egyes érdekeltnek nagy károkat okozunk s minthogy törvényeinkben egy betűnyi intézkedés sincs arról, hogy ily károk megtérítésére kik kötelezhetőek, vagy hogy kötelezhető-e arra az ármentesítő társulatok, melyek ártercink megvédeése vagy az azokon való károk korlátozása céljából a keresztgátak és esatornák építetnek, a melyek a kiszakadt vizeket lesznek hivatva a medrükbe visszavezetni. Addig, míg a mostani vízjogi törvény az ily természetű károk mi módon való megtérítése iránt nem intézkedik. — ismét egy újabb és nagyobb zavar fog előállni azon, különben is szomorú esetben, ha itt vagy amott a Tisza ki fog törni és egy nagy vidéket árjával meg fog támadni. Hogy mostani törvényeink mennyire nem igazítanak el bennünket az ily féktelen vizeknek mi módon való megzabolázása tekintetében: erre nézve nincs meggyőzőbb bizonyíték, mint az, a mit az 1888-iki árvíz alkalmával tapasztaltunk az Alföldön. — Ki lett rendelve egy kormánybiztos egy hosszú vonalra és a Karczag és Püspök-Ladány közt a vasutnak csaknem minden pontját átmentette, hogy a víz szabad folyását találva meghessen hova neki tetszik. A Fegyvernektől Kisújszállásig terjedő vonalra pedig — nevet

érinteni nem akarok, — mert ott egy nagy ur érdeke azt követelte, hogy a vasuti töltés mint védőtöltés emeltesse, minden hidat betömetett és a vasuti vagonok éjjel-nappal nem csináltak egyebet, mint hordták a töltés tetejébe a kavicsot és felemelték a vasuti töltést oly magasra, hogy a kiáradt Tisza vize a kis-uj-szállási legmagasabb területre lett szorítva. Mikor tehát ily viszás intézkedések fogatosítása alkalmával nincs törvény, melynek erejénél fogva a hajszálát is megmozdíthatnák annak, ki ugyanazon vonalon két egymással homlok-egyenest ellenkező intézkedést tesz: mondom, hogy ily körülmények között ezen törvényt fentartjuk, azt csodálom, de legjobban csodálom ezt a t. miniszter urtól, mert meg vagyok győződve, hogy az országban nincs egyetlenegy ember, ki ezen törvény fogyatkozásait jobban ismerné, mint éppen a t. miniszter ur. Ha pedig ez így van: akkor nem képezek más indokot arra, hogy ezen törvény tovább is fentartatik és hogy ezt dédelgetjük mindenféle csodaszerekkel, hogy még egy pár esztendeig érvényben maradjon, mint azt — bár ez nagyon sötét gondolat és adja Isten, hogy való ne legyen — hogy a míg ez ideig nem minden társulat tudta körmei közé kaparni és kapni a maga áldozatát, hogy míg vannak társulatok, a melyek a kiszemelt szűzföldeket ártéri adókkal meg akarják terhelni, a míg ennek a törvénynek oltalma alatt vígan lehet műszaki ártérfejlesztéssel minden ártatlan és magát védeni nem képes gazdaembernek zsebében kaparászni. Tehát míg ezen fosztogatás teljesen befejezve nem lesz — ezen törvénynek érvényben kell maradni, még ha bekövetkeznék is az állami közigazgatás. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) És hogy én ezen feltevésben megszegyenittem, kérem és várom a miniszter urtól, hogy a lehető leggyorsabban dobja tűzbe ezen törvényt és fogatosítsa a viszonyainknak megfelelő alkalmas vízjogi törvény kodifikálását. (Helyes! a szélsőbaloldalon)

Mielőtt befejezném beszédemet, pár szót kívánok szólni a földmívelők neveléséről. — (Halljuk! Halljuk!) Szándékosan mondom, hogy ez nevelés kérdése, mert hisz azt nem tagadom, hogy itt-ott oktatásban részesülnek, de igazi földmívelőket, kiknek szelleméből, minden izéből kidomborodik, hogy érzik és tudják, hogy nekik csak egy hivatásuk van, a mezei földművelést felvirágoztatni Magyarországon, nem nevelünk. Én kérem a miniszter urat, vessé meg alapját a földművelési nevelésnek és oktatásnak és fordítson különösen gondot arra, hogy a magyar Alföldön a tanyai gazdálkodásnak megfelelő földmívelő iskolák állítassanak fel, mert Magyarországon az alföldi mezőgazdaság sem tanítatik sehol! Pedig a magyar ugynevezett tanyagazdaságnak kifejtett jellege van, tehát gazdasági oktatásunknak arra kellene törekednie, hogy ezt — megahagyva speciális típusát — magasabb állapponra emelje. Legyen meggyőződve a miniszter ur, hogy a magyar alföldi kis gazda nagyon fogékony, hogy szíve és esze megnyilatkozik, ha hozzá tudnak szólni, csak hogy oly könnyen hozzáférhetővé kell tenni a tudást, mint a mily könnyű az egészséges levegőben a lélegzés. És én itt nem üres frázisokkal, hanem egy követésreméltó példával állok elő. — Azon érdekeltség, melyről szólok, méltán megvárhatja azt, hogy tudja meg az egész ország, miszerint vannak még közönséges polgárok és földmívelők, kik fel tudják fogni fontosságát, horderejét és su'yát annak, hogy mit tesz az, ha magasabb színvonalra emeljük a földmívelő osztálynak tudását. (Halljuk! Halljuk!)

Nem rég történt Karczagon a hol több, mint 4500 birtokos között 67.000 hold föld 3 holdtól 500 holdig váltakozó parcellákban van megosztva, birtokossági, ugynevezett öszgyűlést tartottunk és néhány nagyobb birtokos társam hozzájárulásával indítványt tettünk arra nézve, hogy az alföldi viszonyoknak megfelelő földmívelő iskola felállíthatása céljából az állam rendelkezésére adjunk a város alatt a legjobb minőségű földekből 300 kat. holdat. A 4000 birtokos közül nem volt egyetlenegy, a ki ennek ellent mondott volna. Egyhangúlag történt ezen indítvány elfogadása és ma már

minden kétséget kizáró bizonyossággal rendelkezésre van bocsátva a t. miniszter urnak a 300 kat. föld Reménylém és a nagy magyar alföld kis birtokosainak érdekében kérem, hogy ennek következtében a 300 kat. föld földet birtokba véve, a felállítandó mezei iskola céljaira szükséges pénzátfordítást a jövő évi költségvetésébe vegye fel. Hogy Karczag város közönsége jól fogta fel a mai sivar helyzetet, arra nézve csak azon főbb indokokat sorolom fel, melynek hatása alatt Karczag város birtokossága ezen lelkes határozatot hozta:

Nem kétes értékű all-műveltséget akar Karczag város birtokossága a földműves iskolából terjeszteni, hanem a munkásságot, továbbá: (Olvasza) itt gyakorlati tevékenységet, a helyes irányu gondolkodást a földművelő osztályt egygyé forrasztó közakarat kifejtését akarják elérni. Egyáltalán oda akarnak törekedni, hogy a földművelők ezrei céltudatos munka szeretetében, takarékoságában rejlik a jólét forrása. Ugy vagyunk meggyőződve, hogy hiába igyekeznünk addig mezőgazdaságunkat az elavult módszer keretéből kiemelni, míg az apró mezőgazdasági erők nem részei a munkának, bár ezek céltudatos közrehatás helyett csupán eszközül használnak fel.

Ezt mondja Karczag városának birtokos lakossága, ezt mondom én; adja Isten, hogy a miniszter ur megvalósíthassa azt, hogy a magyar birtokosság ne használtsék fel továbbra is a merkantilizmusnak eszközeit, hanem mint céltudatos, önálló nemzeti erő, a második ezer esztendőben tartsa meg ezen államot úgy, mint magyar államot. (Élenk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

A képviselőház mai ülése. A képviselőház mai ülésén Markus József és Batthyány Tivadar gróf szólnak a földművelési költségvetéshez, s mivel rajtuk kívül más feliratkozva nincsen, valószínűleg beszél a miniszter is, akinek felszólalásával esetleg beveződik a költségvetés általános tárgyalása.

A képviselőház feloszlata. A N. Fr. Pr. mai száma vezércikkében foglalkozik a gazdasági kiegyezés kérdésével és számbavevé azt a körülményt, hogy a delegáció májusban megkezdte üléseit s így lehetetlen lesz a kiegyezési kérdések ideje korán való elintézése, arra a konklúzióra jut, hogy a magyar kormány a nyár folyamán kénytelen lesz a képviselőház feloszlására és az választásoknak szeptemberre való kitűzésére.

A szegedi mandátum. A Babó Emil lemondta a követségében megüresedett szegedi második választó kerület mandátumának beöltése foglalkoztatja most a függetlenségi és 48-as párt mind két árnálátának intező körreit. Még eddig határozottan nem állapodtak meg a jelölt személyében, de valószínű, hogy Pósa Lajos, a jeles költő, lesz a párt hivatalos jelöltje, minthogy neki az esetre, ha elvállalja a jelöltséget, biztos kilátása van a megválasztásra, mert a mellett, hogy nagy népszerűségnek örvend Szegeden, az övé volt az oroszlanrész a szegedi függetlenségi és 48-as párt megalakításában is. Rajta kívül ugyan emlegetnek másokat is, sőt a kormány párt is mozogódik, de az esetre, ha a függetlenségi párt olyan közkedveltségű jelöltben állapodik meg, mint Pósa, szó sincs róla, hogy az erős függetlenségi érzelmű kerületben zöld ágra vergődhessek.

Az őrési forgalom beszüntetése. A ma megkezdődő kiegyezési tárgyalásokon az osztrák kormány azt a kívánságát is előterjeszti, hogy az őrési forgalom teljesen beszüntessék. Az osztrák kormány hivatkozik arra, hogy a összes osztrák tártományi gyűlések és szaktestületek ily értelmű rezolúciókat hoztak, sőt tegnap, a minisztereknek Budapestre való

utazása előtt az összes osztrák malmok szövetségei ugyanezzel a kérelemmel léptek fel, eviszersmind követelte a magyar malmok ausztriai raktárainak megadóztatását

KÜLFÖLD.

Az olasz királyi pár Velenczében. Az olasz királyi pár ma este Velenczébe megérkezett. Daczára annak, hogy a király minden ünnepélyes fogadtatást eltiltott, a polgármester mégis felszólította a város lakosságát, hogy a savoyai házat megillető fogadtatásban részesítse az olasz királyi párt.

Ferdinánd a csárnál. Az a hír, mintha Ferdinánd bolgár fejedelem Pétervárra való menetelét hosszabb időre elnapolta volna, alaptalan. Biztos értesülés szerint a fejedelem e hó 14-ikén hajón érkezik meg Odesszába és 16-ikán érkezik Pétervárra.

A német császár Velenczében. A parlamenti bizottság, a mely magára vállalta, hogy a német császárnak Velenczébe való érkezésénél rendezi az összes ott időző szenátoroknak és képviselőknek a fogadtatásban való részvételt, felhívta ezeket, hogy szombatra Velenczében legyenek. A város a szenátoroknak, képviselőknek és nejeiknek egy kis gőz-t bocsát rendelkezésére és hétfőn tiszteletére banketett ad.

A szerb király Görögországban. A királyi palotában adott tegnapi ebédén György király felköszöntötte Sándor szerb királyt, a ki viszont a görög királyi családot éllette. Olga királyné és Zsófia hercegnő gyengéledés következtében nem vehettek részt az ebéd-n. Sándor király hosszabb ideig beszélgetett Delyannis miniszterrel.

Hollandia közeledő gyarmatháboruja.

Hollandiának, úgy látszik, ismét komoly baja van a gyarmataiban, s mint az amsterdami Handelsbladnak jelentik Bataviából: Atjehben már meg is kezdődtek a hadműveletek. A mi a hollandoknak helyzetét nagyon megnehezíti, az az a körülmény, hogy a holland csapatok száma ebben a pillanatban nagyon csekély, úgy, hogy igen nehéz lesz most azt a forradalmi mozgalmat elnyomni, — a mely Tuku Umar elpártolása következtében keletkezett.

Az Atjehben levő holland csapatok a 3., 12-ik és 14 zászlóaljából, a 15-ik zászlóalj egy századából, két helyőrségi zászlóaljából, a 4-ik hegyitűzvezéred egy századból, a 16-ik, 17-ik, a 6-ik és 22-ik helyőrségi századból, egy műszaki század zsandárból állanak. Ezek a csapatok azonban annyira szét vannak osztva, hogy egyelőre nem akcióképesek.

Hogy Bataviában a helyzetet nagyon komolynak tartják, az kitűnik abból, hogy maga Vetter tábornok, az indiai holland gyarmatok kormányzója, ment egy század katonával Atjehbe. Mint a táviratok jelentik, tényleg bekövetkezett az, a mitől a hollandok tartottak, az összes törzsfőnök átment Tuku Umar táborába, s hogy ez igen nagy támadást akar a hollandok ellen intézni, az már abból az egy körülményből is kitűnik, hogy nemcsak délről fenyegeti a holland gyarmatokat, hanem körülzártá az összes erődöket, sőt magát O t e h l e h t, a legfőbb hadikötőt is fenyegeti.

Itt azonban a hollandokat nem fenyegeti nagy veszedelem, mert a holland csapatok, a melyek Atjehbe jönnek, mind itt szállanak partra s ezek elég védelmül szolgálnak az esetleges támadások ellen; de ettől eltekintve, az öböl annyira tele van holland hadihajókkal, hogy nem kell a felkelőktől tartani. — Az erődök, melyek a gyarmat külső védelmi vonalába esnek, négy hétre el vannak látva élelemmel és lőszerrel s Tuku Unarnak nem lesz könnyű dolga, ha ezeket az erődöket fogja megsemmisíteni.

Nagyon természetes, hogy ez csak azokról az erődökről áll, a melyeknek holland és javai katonákból áll az őrségük, míg azok, a melyekben az őrséget atjehiek képezik, a bollandok számára elvesztek s azoknak visszaoglalása nem lesz könnyű dolog, miután Tuku Umar hátultöltő fegyverekkel látta el őket.

Tuku Umar elpártolásának igazi okai még ma is ismeretlenek. Vetter ugyan azt táviratozta a gyarmatügyi miniszternek, hogy az elpártolás oka az, hogy a holland hivatalnokok nagyon durván bantak két altisztjével, de aligha ez az ok.

A hágai felhivatalos Vaterland nagyon érdekes dolgokat mond el. A mióta ugyanis Vettert neveztek ki főkörmányzógnak, folyton az a hír kering, hogy rendszerváltozást akar behozni Atjehben s hogy ellensége a Deykerhon-szisztémának, a mennyiben nem helyesli hogy Deykerhov folyton alkudozott az atjehiekkel, a helyet, hogy erélyes háborút viselt volna ellenük. Ezt aztán Tuku Umar is megtudta s azért haragudott meg Vetterre és a hollandokra, a kik az ő bonfitársai ellen irtó háborúra készültek. Ez a hír annál valószínűbb, mert Deykerhov tényleg be is aita a lemondását. Nemcsak Battaviában és az indiai gyarmatokban, hanem magában Hollandiában is nagyon készülnek a háborúra. Vetter 30 hadnagyot és tizenkét tüzér altisztet kért a kormánytól s ezek már jelentkeztek is a hadügyminiszteriumban. A hadügyminiszter tudatta egyúttal azt is, hogy míg eddig csak korlátozott számban engedte meg azt, hogy a tisztek a gyarmathadseregbe atlépjenek, addig most minden altisztnek és közkapitánynak megengedi. Nagyon kedvező benyomást keltett, hogy maga Vetter tábornok ment Atjehbe, noha nem hiszik, hogy most is olyan sikereket fog elérni, mint Lombokban. Míg ugyanis Lombokban két várat kellett bevennie, addig itt guerillaharcok lesznek s ez a rendes csapatokra mindig veszedelmesebb.

Vasuti kedvezmények.

Az ezredéves kiállítás megtekintésére tendő utazásokra.

A vasutak igazgatóságainak közös megállapodása szerint az európai kontinens majdnem minden vasútja tetemes kedvezményeket biztosít mindenkinek, aki az ezredéves ünnepekre Budapestre készül. Már megjelentek a millenniumi kedvezményes díjszabások, amelyek mind április hó 25-étől október hó 31-ig maradnak érvényben. Ezekből a díjszabásokból kiemelendő.

A belföldi forgalomban:

1. Általános kedvezmények: A magyar királyi államvasutakon, nemkülönböztetve az összes hazai vasutakon kedvezményes menetérti jegyek adatkak ki (a déli vasuton 50 százalékkal mérsékelt áru), a melynek 14 napra érvényesek (a déli vasuton 250 kilométeren felül levő távolságokra 30 napig). A jegyek csak személyvonatokra érvényesek; gyorsvonatokon csak a rendes díjszabályszerű ráfizetés mellett, 4—10 éves két gyermek egy menetérti jegyel utazhatik.

2. Egyéb kedvezmények: a) Kongresszusok, összejövetelek és disz-közgyűlések tagjai vörösszínű igazolványok alapján Budapestre és vissza a személyvonatok első és második kocsiosztályában a közvetlenül alsóbb osztályu egész jeggyel, a harmadik osztályon második osztályu féljeggyel utazhatnak.

b) Ugyanezt a kedvezményt élvezik: a vidéki kiállítók, a kiállítás kerületi és helyi bizottságainak tagjai, a vidéken lakó jurytagok, a 400 forintnál nagyobb fizetésű tanítók és tanterfiak, kiknek a kiállítás igazgatósága esetről-esetre kékszínű igazolványokat ad.

c) Testületiek, iparoskörök tagjai, ha legalább 20-an utaznak együtt, személy- és omnibusz-vonatokon a második osztályban III. osztályu egész jeggyel, a III. osztályon féljeggyel utazhatnak.

d) Nyilvános jellegű hazai tanintézetek tanulói és tanárai, ha legalább tizen utaznak együtt, ugyanezt a kedvezményt élvezik.

c) Földmives és munkás csapatok, ha legalább 30-an utaznak együtt, a kiállítás igazgatóságának 14 napig érvényes jegyfüzetei alapján a 3-dik osztályon félárú jeggyel utaznak.

Mindeme kedvezményekből a szomszédos forgalom ki van zárva. 4—10 éves két gyermek 1 jeggyel utazhatik; egyes gyermekek külön kedvezményben nem részesülnek.

3. Külön vonatok. Külön vonatokon a felsorolt kedvezmények jarnak. — mindenkor azonban a díjszabás szerű kilométerenként való 2 frt 40 kr legcsekélyebb illeték biztosítása mellett. A különvonat legalább 3 nappal előre bejelentendő a kiinduló állomás főnökénél.

Színház és zene.

Hetmüsor. Vasárnap Igmándi kispap, népsz. Hentallerné vendégszereplésével. Hétfőn Lili. Ének szin. Hentallerné szereplésével. Kedd Holtomiglan ének. boh. Hentallerné vendégszereplésével. Szerd. Honthy háza szinmű. Csütörtök Remete csemettyűje operett. Péntek Pillangó csata vígj. Szombat Banyamester operett. Vasárnap Rezervisták ének. boh. — Előköszületre kitűzettek: Mukányi, Papa felesége. Nap és hold. Jonathan.

Irodalom és művészet.

Felhívás megrendelésre. Vettük a következő előfizetési felhívást. Tudományos irodalmunkban régóta érzett hiányt szándékozik pótolni Laszlo Alkert kiadó, mikor Kulcsár Endre debreczeni ev. ref. főgymn. tanárnak »A magyar stílus« című három kötetre terjedő művét sajtó alá rendezi. Szerző az e nembe vágó összes számbavehető forrás munkákat felhasználva s nepeköltszetünk és remekiroink utmutatását követve és a magyar stílust illető hosszabb buvárlatainak eredményét összefoglalva, oly könyvet öhajta a szakírók és a nagy közönség kezébe adni, melyből a helyes magyarság és művészet elveivel kinek-kinek módjában legyen tüzetesen megismerkednie. Egy elsőrangú tekintély, kinek bírálata alá kerül a kézirat, többek közt így nyilatkozik a műről: »Mint tudományos munka önálló kutatás« eredményel. A szerző ismeri a kérdésre tartozó hazai és külföldi irodalmi felhasználtja; ezenfelül rendkívül szorgalommal gyűjti egybe a példákat, mind a magyar költészetből, mind alkalmi vonatkozásoknál a világirodalomból. Az első kötet, mely mintegy 16—18 ivnyi terjedelemben a kifejezés erejéről szól, legkésőbb f. évi október hó elején jelenik meg. Előfizetési ára 1 frt, csinos vászonkötésben 2 frt 80 kr. A bolti ár magasabb lesz. Az előfizetés illetve megrendelés legkésőbb folyó évi május hó 15-ig a mellékelt levelező-lapon eszközlendő. Gyűjtők 10 példány után tiszteletpéldányt kapnak.

Ujdonságok.

A Csokonai-kör utolsó felolvasó ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, április 11.

A Csokonai-kör a tél folyamán tartott felolvasó üléseivel diadalra-diadalt aratott.

Sikerült a kör tevékeny elnökének, Széll Farkas kir. táblai tanácselnök urnak estéről-estére oly impozáns nevekkel összeállítani a felolvasás programját, a mely a sikert mindig biztosította. Ezzel a Csokonai-kör teljesen belopta magát a művelt közönség szívébe s ma már oly szép közönséget mondhat magának, a mely díszére válnék bármilyen társadalmi körnek is.

A tegnapi este 6 órakor a »Bika« disztermében tartott utolsó üléssel a Csokonai-kör diadalaiból betetőzte, megkoronázta.

Szinültig megtelt a diszterem a legelő-

kelőbb közönséggel, a mely élvezettel hallgatta végig a programot s nem késett sürűn felhangzó tapsokkal jutalmazni az ügyes felolvasót, a költőt, a szavalót és előadót.

A program első pontját Sáfra ny Lajos felolvasása képezte, a ki Bodossy Pál ev. ref. püspöki titkár eleven, egészséges humorral duzzadó satiráját, melynek czime »Váratlan fordulat«, olvasta fel. Bodossy Pál bácsi a régi idők kedvelt humoristája, a ki igen termékeny író volt s eredeti humorisztikus dolgozatait a legelőkelőbb fővárosi szépirodalmi lapok is szívesen közölték.

E józú humorral megirt satiráját is a közönség élvezettel hallgatta végig s nem egyszer hangos kacajra fakadt. Elenken megtapsoltak az ügyes szerzőt.

A második pont Kulcsary Hedvig k. a. szavalása volt, aki Losvay Hugó »Férjhez menjek?« cz. monológját adta elő. Kelleme-sen lepett meg mindenkit a bájos k. a. ügyes előadása és bátorsága, melylyel monológját előadta. Az estély egyik legérdekesebb száma volt a k. a. működése, a kit perczeig tapsoltak, mikor az emelvényről lelépett.

Ezután Dóczy József szavalta el »Virág Eva« cz. balladáját, mely ugyan a műsorban jelezve nem volt, de a közönség kíváncságra Szell Farkas elnök kérte fel Dóczyt balladájának előadására. Dóczy balladája igen sikerültnek látszik első hallás után, a mi különben valószínű is, mert ő hivatott kezelője a tollnak. Zajos taps jutalmazta felolvasásáért.

Utána K. Kiss József ev. ref. főgymnáziumi tanár lépett az emelvényre, a melyen egy 300 mm.-es szikrákat ugratni képes Ruhmkorff-féle induktor, egy több lemezes mágnes-elektromos gép és alatta 13 Daameli-elemből álló elektromos batteria környezte azt a dr. Kiss Károly fele milleniumi lámpát, melyeken a Röntgen-féle kísérletekről tartott előadásához szükséges magas feszültségű áramokat előállította.

Először a történelmi előzményeket ismertette meg a közönséggel. E század első éveiben Faraday a testek általános tulajdonságairól tartott előadásában beszélt először sugárzó anyagról, amely a testek között láthatatlan módon foglalna helyet és terjedne szét. A tudósok akkor nem igen vetettek arra ügyet, de Faraday nem adta fel nézetét és 1819-ben újra visszatért a tárgyra, de bizonyítani nem tudta s nem is lehetett mindaddig, míg az 50-es években Geissler, híres bonni mechanikus feltalálta a róla nevezett kitűnő légszivattyút s azzal annyira képes volt vékony falú üvegcsővekben megritkítani a levegőt, mint addig soha. E csőveken keresztülvéve az elektromos áramot, rendkívüli jelenségek tüntek a kísérletezők elé. A ritkítás mérve szerint változó színű és erősségű fénynyalábok rohantak a pozitív sark felőle a negatív sark felé, ott egyszerre megálltak s előtte egy sötét réteget alakult.

A Faraday nézetének ez a felfedezés, valamint a mechanikai hőelmélet (1842. Robert Mayer, Helmholtz) felállítás nagyban használt s midőn a Geissler fele csőveket Hittorff és Crookes tökéletesítették, kísérleteiket valamennyi gázra kiterjesztették, a sugárzó anyagnak egész irodalma támadt, az elméletben és a kísérleti terepen egyaránt. Nagyban fokozta a sugárzó anyag érdekességét Maxwellnek 1862-ben kiadott elektro mágnesi fényelmélete, — mely szaktitva a pozitív és negatív elektromos folyadékok elméletével, az éter sugárzásából magyarázza a még nem ismert elektromos jelenségeket.

A kísérletek és az elmélet közös fejlődése kiderítette, hogy a negatív sark előtt látható sötét réteg nagy ritkításnál megtöbbszöröződik s egész réteggé válik a cső belsejé. Ezt a jelenséget az 1845-ben felállított a to m e l m é l e t magyarázza meg oly formán, hogy a folyton mozgó molekulák utja a ritkított térben szabaddá válik s ott, ahol ütközés nem történik, sötét tér származik,

ezen a szabad átmeneten alapszik a sugárnak k a t h ó d s u g á r elnevezése.

Ugyancsak itt lép fel a fény fluoreszcenciája, mely abban áll, hogy a Crookes-cső belseje többé-kevésbé zöld fényben uszik, ha elektr. áramot vezetünk át rajta. Ha kevésbé van a csőben megritkítva a levegő, a fénynek azon sajátága folytat, hogy a legrövidebb utat követi, több irányban ereszt át a sugárakat s ezen alapszik az elektromos diszfény, mely különféle színi és irányu sugárak játékaiból áll ugyanegy Crookes-csőben. A különböző üvegajtók különféle mérvben fluorizálnak.

Kiderült az is, hogy a kathód-sugar mozgást is képes létesíteni, s a mágnes kitéríti útjából, — továbbá melegítés folytán a keletkező kathód-sugarak. A legfontosabb mindezenre az volt, hogy a Crookes-csőbe helyezett aluminium-kereszt árnyékot vet a csőnek a negatív sarok felől eső falára.

Ekkor történt, hogy 1889-ben Hertz felfedezte az elektromos hullámokat, mely jelenség abban áll, hogy vezető nélkül is képesek vagyunk tovább vinni az elektromoságot. Ugyanis az induktor egyik szikrasarkából kiömlő elektromoságot kellő távolságban homoru tükörrel — akár a fényhullamokat — felfoghatjuk és visszaverhetjük a tükrök törvényei szerint. Hertznek ezen kísérletei idejében Lénárd Fülöp hazánkia volt a segédje, ki kathódsugarakkal végzett kísérletekből azt találta, hogy egyik kathódsugart a fémek elterítik, a másikat átbocsatják. Hertz biztatta Lénárdot, hogy folytassa kísérleteit különösen az utóbbi irányban. Ez volt a Röntgen-féle kísérletek alapja s ezt indította Röntgen arra, hogy a kathódsugár áthaladási képességét az üvegen próbálja meg.

Röntgen vizsgálatai szerint a kathódsugarak átmennek minden testen, legkevésbé a fémeken. Némelyek azt hittek, hogy a fény szétszóródik az üveg előtt. Röntgen ezt úgy próbálta ki, hogy érzékeny fotografiai üveglemezt megfordítva tett a Crookes cső elé s így a kísérlet csakugyan nem sikerült. Nem sikerült tovább a kísérlet vastag fémeken át.

Röntgen úgy magyarázza a kathódsugarak terjedését, hogy az étert az üvegben hosszreztvebbé hozzuk. A fény nevezetesen keresztreztvebbé hullamokban terjed a térben, ezért lehetséges az, hogy olyan testeken is áthatol, amelyeket a fény nem jár. Ilyen a Puluj-féle lámpák sugárzó anyaga, melyen az az Edison-féle hir alapszik, hogy oly lámpát talált volna fel, melynek segélyével szabad szemmel látjuk az elrejtett tárgyakat s nem kell hozzá fotografiai lemez. Nevezetesen a lámpa maga sugározza ki s küldi szemünkbe a közvetítő láthatatlan sugarat, akár csak a fotografiai lemez az ibolyán tul levő részét a színeknek, melyet az emberi szem már megkülönböztetni nem képes s így tulajdonképen szintén láthatatlan sugár, épeu mint a Röntgen fele kathódsugár és a Hertz-féle elektromoshullámok, valamint a sugárzó hő. A tudósok egy része a láthatatlan sugarakat a testek közös és általános tulajdonságának tekinti, mint azok n e g y e d i k h a l m a z á l l a p o t á t, míg mások megmaradnak a régi nézetben, mely a láthatatlan és látható sugarak magyarázatára egyaránt külön testet, a mindenséget betöltő étert vesz fel.

Körülbelül egy óráig tartott a jól összeállított előadás, melynek minden egyes részletét kísérletekben mutatta be K. Kiss tanár. Minden kísérlet igen jól sikerült, de különösen a több irányu kathód sugar terjedése a kevésbé ritkított levegőben és az elektromos diszfény sikerült az elsőtétített teremben remekül. A legnagyobb érdeklődést mindenesetre a milleniumi lámpával végzett fotografálás keltette, midőn Széll Farkas kir. táblai tanácselnök, a Csokonai-kör elnöke papíroslemez alá tette kezét s úgy »kaptak« le, azonban nem pillanatnyi, hanem 5 percig tartott kiintartással Chylinck György udv. fényképész. E képet előhiva is volt szerencsénk látni, minden ízét, csontját és különösen gyűrűjét, oly

pompásan mutatta a kéznek, hogy mindenki megbámulta. A második kísérlet még érdekesebb volt. Az elnök után bájos leánya, Marianne kisasszony lépett a dobogóra, hogy kezéről mintát vegyenek. Ezt a kísérletet már fán keresztül tették, 10 percnyi kinn-tartással, látni azonban már nem volt szerencsénk, mert nem készült el az előadás végére.

Befejezésül az új Ruhmkorff-induktort mutatta be K. Kiss József tanár szikrázó képessége tekintetében, mire az előadás folytán is többször előfordult taps és éljen elemi erővel tört ki s jutalmazta az előadót a re-mek élvezetért, melynek különben Széll Farkas elnök szóval is kifejezést adott, midőn K. Kiss Józsefnek kifejezte úgy a Csokonai-kör, mint a közönség köszönetét előadásáért.

*** Isteniszteletek.** Holnap vasárnap, folyó hó 12-én az isteniszteletek az ev. ref. templomokban a következő sorrendben tartatnak meg: a nagytemplomban Mitrovics Gyula tartja beköszöntő beszédét, a kis templomban, ispotálytemplomban és a Kossuth-utcai templomban theologus ifjak végzik az isteniszteleket. Az ág. ev. templomban holnap délelőtt 10 órakor Materny Lajos lelkész tart isteniszteleket.

*** Vizvezeték Debreczenben.** Tegnap délután népes gyűlést tartott a jog- és pénzügyi bizottság, mely elé a vízvezeték ügyében beérkezett ajánlatok és a szakértői bizottság véleményei terjesztettek javaslatlétel végett, Sorba felolvastattak az egyes ajánlatok, szám szerint 5 darab, u. m. Walsér részvenytársaságé, a Zellerin M. cégé, Courte és társa cégé, Rössler és Tóth Béla építészé és végre a Hunniájé. A szakértői bizottság ezek közül bármely, mint nem komoly pályázót végkép elvetett és behatóbb tárgyalásra csak a Walsér és Zellerin cég ajánlatait fogadta el. Mindkettő megegyezik abban, hogy a vízvezeték legalább 6000 köbméter vizet szolgáltatson, annak kémiai megvizsgálása az állami vegy-kísérleti állomásra bizassék és a kiviteli munkát tervezetét a minisztérium felülvizsgálja. Walsér ajánlata oda konkludál, hogy a vízvezeték létesítéséhez szükséges forrás keresésében ne szabjon neki a város korlátot, hanem szabad kezet engedjen úgy a város területén, mint a határán kívül. — Az előmunkálatokat pedig hajlandó a végleges költségvetés 4 százalékáért elkészíteni. A Zellerin cég ajánlata azon megszorítást, hogy a víz kút-bása csak a város határán belül, vagy a város birtokán eszközöltessék, — hajlandó elfogadni és pedig olyan formán, hogy ha előmunkálatok célra nem vezetnének, akkor semmiféle díjazásra igényt nem tarthat. Ha pedig bőséges vízforrást találnak, erre az esetre két ajánlatot is tesz. Vagy 3000 forint és a végleges költségvetés 1 százalékát kéri a szellemi munka és utazási költségek fejében a várostól, vagy pedig a végleges költségvetés 3 százalékát. A két komoly ajánlkozó feltételei komoly és élénk vitában pertraktáltak. A vitában csaknem kivétel nélkül mindenki résztvett. Márk Endre a Walsér ajánlata mellett szólalt fel, azt hozván fel indokul, hogy nagyobb területen inkább vezethet sikerre a kutatás, mint kijelölt, megszorított kis területen. Kifogásolja még Zellerinnek azon kikötését, mely azt tartalmazza, hogy abban az esetben, ha a város területén, vagy határán belől való kutatás nem vezetne eredményre és a város jónak látná, a kutatást a határon túl is kiterjeszteni, — neki egyenlő ajánlatok mellett elsőbbség engedessék. Így e szerint e két ajánlat között éppen semmi különbséget sem lát. Ezt indokolja és végül ismételtén Walsér mellett foglal állást. Bálkányi látja, hogy a két vállalkozó ajánlata között kell választaniok. Zellerin ajánlatát fogadja el, mert bizonyosra veszi, hogy az fog a város határán belül forrásra találni, a mi tetemes költség megtakarítást eredményez a városra nézve a Walsér ajánlatával szemben, ki minden esetre azon igyekeznék, hogy az előmunkálat minél

messzebb fekvő területre kiterjesztve, így a feleslegzett költségvetés százalékos összegét minél nagyobbra szorítsa. Ez rízik. Zellerint fogadja el. Zádor szintén Zellerin ajánlatát teszi magáévá. Bakonyi Márk Endréhez csatlakozik. Úgy véli, hogy Walsernél a nagyobb területen jobban biztosítva lesz a siker. Mert ő azt hiszi, hogy ezek a vállalkozók az előmunkálatokat nem azzal a czéllal fogják keresztül vinni, hogy minél nagyobb százalékos költséget nyerjenek a várostól, hanem igenis azzal a czéllal, hogy a kivitel is rájuk bizassék. Ez garanciát nyújt. Walsert ajánlja. Többek felszólalása után Komlóssy Dezső kéri, hogy olvassák fel a szerződéses pontokat, melyet a szakértő bizottság a Zellerin cég megbízottjával kötött. Megtörténik. Komlóssy a pontokat általánosságban elfogadja, csak egyes részletekhez kíván hozzászólni. Nehány módosítás után, melyek között igen lényeges a Bakonyi által indítványozott azon kikötés, hogy hígnikus szempontból a vízvezetékhez felhasználását a folyóvizeknek egyáltalában zárják ki. Ezután szavazásra került a kérdés, melynek eredménye az lett, hogy a bizottság többséggel a Zellerin ajánlatát javasolja elfogadásra. Ezzel az ülés véget ért.

*** Jövahagyott közgyűlési határozat.** A belügyminiszter ma délelőtt a városi tanácsához érkezett leiratával jövahagyta Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsági közgyűlésének a szováti 396 hold 859 négyszögöl vizes földeknek Szovát község részére történt eladásra vonatkozó szerződést. A jövahagyásnál csupán azt kötötte ki a belügyminiszter, hogy a vételár, mint törzsvagyon, külön kezelendő és gyümölcsötzetendő.

*** A kőműves iparosok és sögédék te-metkezési egylete zászlófelavatási ünnepéye** 1896. évi május hó 17-én, vasárnap d. u. 3 órakor, a Margit-fürdő telepen, táncszal egybekötve tartatik meg. Jegyek előre is válthatók Nagy-Csapó-utca 362. sz. a. és az ünnepély napján délután és este a pénztárnál. Jegyek árai: A délutáni ünnepélyre 20 kr., a táncszaléyre 70 kr., vagy ha mindkettő együtt váltódik 80 kr. — Jó zenéről a rendezőség, ételről, italról a vendéglős gondoskodik. Szíves adományok közösettel fogadtatnak és h-raplag nyugtáztatnak. Azon urakat, kiknek a szegkek elküldettek, kéri a rendezőség, hogy az ünnepélyi programmban megállapított időre szíveskedjenek megjelenni, hogy a rend ne zavartassék. Az ünnepély programja: 1. Az egyleti tagok gyülekezési helye: Szabó Bálint elnök háza (Csillag-utca 2558.), ideje: d. u. fel 2. óra. 2. Innen indulás 2 órakor zenekisérettel a zászlóanya lakására tíz kisebb és tizenkét nagyobb polgár leány kíséretével, a Kossuth-utczán fel. 3. A zászlóanyával és az ünnepély védnökével indulás fel a N.-Csapó-utczán a Margit fürdő telepre, A kivonulás sorrendje: 1. A zászlót a zászlótartón kívül kíséri tíz polgár kis leány, a kik lecsúngó szalagjait fogják tartani. 2. Utána kocsin a zászlóanya, az elnök kíséretében. 3. Az egylet tagjai. 4. Az ünnepély védnöke az egylet elnök feleségével. 5. A tizenkét nagyobb polgárleány a vőfélyek kíséretében. Az ünnepély lefolyása a helyszínen: 1. Az ünnepély megkezdése fél 4 órakor az e célra berendezett korcsolyázó téren (kedvezőtlen idő esetén bent a diszteremben). 2. Az ünnepélyt megnyitja a dalárda, éneki a Hymnuszt zenekisérettel mellett. 3. Elnöki megnyitó, tartja Szabó Bálint elnök. 4. Zászlóavató beszéd, mondja dr. Nagy Zsigmond főisk. tanár. 5. Szózat, éneki a dalárda. 6. Jelszó a zászlóanyától. 7. A szegkek beverése a megállapított sorrendben. 8. A szegbeverés után a dalárda éneke. 9. Végül a zenekar a Rakóczy-indulót huzza,

melynek hangja nál bevonulás a terembe, hol az ünnepély táncszal kivilágos kivirradtig tart.

*** A kiállítás megnyitása.** Az ezredéves kiállítás igazgatósága a csoportelnökök, csoportalelnökök, csoport biztosok és kiállítók helyét már régebben kijelölte a megnyitási ünnep tervrajzán, s ehhez képest már régebben fel is szólította a csoport elnököket és alelnököket valamint csoportbiztosokat, hogy megjelenési szándékukat jelentsék be. A megnyitásra minden kiállító kap belépő jegyet, a ki ezért a kiállítás igazgatóágánál április 15-ig írásban, lakása megjelölésével jelentkezik. A kiállítók helye részben közel esik a királyi sátorhoz, részben az iparsarnok új ballusztrádja mellett van.

*** Zichy Jenő gróf a muzeumnak.** Az őshaza kutató Zichy gróf nagylelkű elhatározással a nemzeti muzeumnak ajándékozta legutóbbi kaukázusi utazásáról magával hozott kiváló értékű néprajzi gyűjteményét. A két utazás köztudomás szerinti százezer forintnál többbe került az áldozatkész grófnak, aki ennek az óriási költségnek megfelelő eredményt is ért el. Az összes tárgyak a muzeum néprajzi osztályában lesznek elhelyezve Zichy gyűjtemény elnevezése alatt. Zichy Jenő tegnap küldte el a gyűjteményről szóló adománylevelét Wlassics Gyula kultuszminiszternek. A levél elején Zichy Jenő hivatkozik arra a tényre, hogy a muzeumnak még a népek őstörténetének tanulmányozására nélkülözhetetlenül szükséges osztály nem létezik és ezért így szól az alapító levél:

„Ezen gyűjteményt egész teljességében, csak egy már, utamra emlékül megtartandó darab kivételével, az országnak azon ohajjal felajánlom, hogy az kollektív állítván ki annak idejében, az én nevem alatt a nemzeti muzeum két-három termében, kepezné alapját a később még nagy teljességben létesítendő kaukázusi osztálynak.

Kérném a nagyméltóságodat, ienne kegyes ez elhatározásomról, illetőleg alapítványomról tudomást venni, a régészeti etnografiai osztályból a muzeumnak kérésem egyúttal egy szakértő egyén kiküldését, a ki is azonnal az egész gyűjtemény rendszeres lajstromozását végezhetné és a millenniumi kiállításon a kollektív-kiállítás szakszerű rendezésében segítene.

Fogadja stb.

Zichy Jenő gróf.

A miniszter távollétében, egyelőre Szencsányi Miklós miniszteri tanácsos, köszönte meg a nemes grófnak e nagylelkű adományát.

*** A kiállítás műcsarnoka.** Az ezredéves kiállítás képzőművészeti csoportja, amely az új műcsarnokban lesz, tudvalevőleg kívül esik a kiállítás területén, s ennek a kiállításnak a látogatóitól külön belépő díjakat szednek: személynként 20 kr-ért. Mivel a kiállítóknak a szabályzatok értelmében a kiállítóknak szabadjegy jár, a kiállítás elnöke úgy intézkedett, hogy a képzőművészeti csoport kiállítói is kapjanak az egész kiállítás területére érvényes szabadjegyet, viszont a többi szabadjegyek is érvényesek legyenek az új műcsarnok kiállítására. Mivel a képzőművészeti társaság tagjai a társulat alapszabályai értelmében a képzőművészeti kiállításokat ingyen látogatják, a kiállítás elnöke elrendelte, hogy tagsági igazolványuk az ezredéves kiállítás képzőművészeti csoportjának látogatására érvényes legyen.

*** Budapest kivilágítása.** A fővárosi tanács körében az a terv merült fel, hogy május 2-án este, aznap a mikor a király az ezredéves kiállítást megnyitja, Budapest székes fővárost fényesen kivilágítják. A főváros legközelebbi közgyűlésén fogják ezt a tervet tárgyalni, s akkor felhívást intéznek a főváros lakosságához, hogy a kivilágításban vegyen részt.

*** Halálozás.** Vettük a következő gyászjelentést: A legmélyebb fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk feledhetetlen jó nő és édes anya, szerető gyermek, testvér, sógornő, felejtéhetetlen jó meny és áldott emlékü rokon néhai polgár Böör Kálmáné született Juhász E-zte

asszonyának folyó hó 9-én reggel 6 órakor, életének 25. boldog házasságának 3-ik évében, megadással türt hosszás szenvedés után történt elhunytát. Drága halottunk földirészei folyó hó 11-én délután 3 órakor fognak Csapó-telez 390 számú házuktól az ev. ref. nagytemplomban tartandó rövid ima után a Kosuth-utcai sírkertbe örök nyugalomra tételni. Mely vegtiszteletre rokonainkat, az elhunyt barátait, jó ismerőseit, általában a n. é. közönséget bánatos szívvél meghívjuk. — Debreczen. 1896. április 9-én Bánatos férje: Bőőr Kálmán egyetlen kis fia Kálmán; Anyós özv. Bőőr Ferenczné; gyermekei Róza férje Szki-csák Lipóttal és gyermekeikkel és Amália; Polg. Juhász József nejevel Gombos Julián-nal, az elhaltak testvérei: Lajos, Róza férjevel polg. Károlyi Ferenczcel, József és Maria, számos közeli és távoli rokonok nevében is. Beke anyyala öröködjön áldott hamvai felett!

* **Zenei kiállítás.** A kiállítási ünnepélyek csarnokában, amely egyszersmind az II. zenei csoport kiállítása is lesz, most dolgoznak nagy serényen a zenei kiállítás elrendelésén. Minduntalan hatalmas, erős, de szokatlan hangok hallatszanak ki az ünnepek csarnokából: az óriás orgonát hangolják most, amelyet a nagy teremben állítanak fel. Az első emelet ki-ebb termébe két kisebb orgonát állítottak fel, a többi termébe pedig mindenféle fuvó, vonó és ütő hangszerek kerülnek, még pedig nagy zenei kiállítás lesz: több mint hatvan kiállítás, akik 37 zongorát, 10 pianót, 15 harmoniumot, egy nagy és két kisebb orgonát, 36 pedálczimbalmot állítanak ki s nagy sokaságu fuvó, vonó és ütő hangszert, s ezenfelül nagyszámu zeneműveket. A kiállítás sokkal érdekesebb és vonzóbb lesz mint az 1885-iki, amikor a zenei kiállítás a kocsigyártó, malom, bőr- és papir ipa közé volt beleszorítva. Az akusztika természetesen szintén sokkal jobb, mint a nagy iparesernoké volt, mert az épület nem oly tulságosan magas, egyenesen erre a célra készült.

* **Sport.** Folyó hó 8-án esti 10 órakor volt a debreczeni lövés-nyek nevezési zárnapja. Mint a már előbb közölt feltételekből is tudható, eme versenyek folyó hó 18 és 19-én kerülnek döntésre. A nevezések a mostani meetingre igen kedvező eredménnyel zárultak, sőt a megelőző évi versenyekhez képest most újabb tetemes emelkedés constatálható. A verseny két napjára harminczkét különböző istálló-tulajdonos hatvanhat lóval szazhatvanöt nevezést tett. — Előreláthatólag nagy mezonnyok és egy érdekes versenyek várhatók. A nevezések teljes összeállítását hétfőn közöljük.

* **Kedvezményes vasuti jegyek.** Csak a vak elfogultság mondhatja, hogy a mostoha apák minden nemes tulajdonság nélkül valók. Számos példa igazolja, hogy önfelelő pillanataikban nagylelkű kirohanásokra is képesek. E kirohanások sorába igtatható az a nagylelkűség is, a melylyel — vasuti kedvezményes jegyek do-gában — a kormány az állami tisztviselőkkel elbánik. A kereskedelmi miniszterium ugyanis rendeletileg intézkedett, hogy az állami tisztviselők ezentúl 50 százalékos kedvezéssel utazhassanak a magyar államvasut összes vonalain. De hogy a kedvezésnek e magas százaléka megártani ne találjon a magyar állam mostoha gyermekeinek, a miniszter ur a r e n d e l e t e t a következő t o l d a l é k k a l látta el: Mindes XI. rangosztályon felül levő állami tisztviselőnek kötelességévé tételik, a kedvezmény elvesztésének terhe alatt — hogy évenként blyegilleték fejében 1 frt 50 krt fizessen az állam kasszájába. Ezenkívül fizetni tartozik 50 krt a kiállítási költség fejében és 60 kros-pilyegget ellátni a folyamodást. Ez új intézkedés tehát összesen 2 frt 50 krral terheli meg a felaru jeggyel utazni szándékozó állami tisztviselőket. Eddig ugy volt, hogy minden állami tisztviselő 50 kros folyamodással 8 felaru jegyet kapott, 2 frt 50 krért tehát 15 darabot. Ebből a matematikai tételből tehát mindent ki lehet betűzni, csak éppen a kedvezést nem. Valami makacs logikus fő inkább a zárulás jel-négeit állapíthatná meg, melyet

az állam tisztviselőivel szemben kegyesen elkövetni me-lőztatik — De talán még sem oly fekete az ö r d ö g, a minőnek a m i n i s t e r i rendeletek festik. Az említett rendeletben ugyanis van egy külön intézkedés is, mely megvonja a felaru jegyekkel utazó állami tisztviselőknél azt a jogot, hogy utközben bárhol is kiszállhassanak. Eddig lehetett ki-zállni, a mi esetleg okvetlenül idővesztéséggel járt. Min-hogy pedig az idő pénz, az állam gondoskodni igyekszik, hogy alkalmazottjai utazás közben takarékoskodjanak vele. Azt hisszük, ennél több nagylelkűséget egy mostoha apa sem gyakorolhat.

* **Csalás az alispán nevével.** A dicső szt. mártoni alispán egy csalóra hirta fel a debreczeni rendőrség figyelmét. Bauer Károlynak hívják azt az embert a ki hamisított okmányok segítségével a tegezt mihályfalvi templom felépítési céljaira adományokat gyűjt. Természetesen a gyűjtött pénzből egy krajczart sem jutattva a mihályfalviaknak. — A rendőrség nyílvánfartásba vette Bauer Károlyt s nehezen várja azt a percet a melyben vele megismerkedhetik.

* **Sajtóhiba.** Az István gözmalom munkásai önképző és segélyző körének közgyűléséről lapunk hétfői számában sajtóhiba folytán „Pudleititz” név van Pudleitner Antal ur neve helyett, a mit az illető ur kérésére ezennel kiigazítottunk, főleg azért, mivel hozzánk intézett levelében kijelenti, hogy bár neve és származása nemet, de az elve és szíve magyar. Ugy is kell!

* **Magyar Osztály-Sorsjáték.** II. osztályu sorsjegyeknek a III. osztályra való megújítása naponként, de legkésőbb május 2-ig eszközöltetik. A sorsjegyek megújítása a sorsjegyeket jelzett elarúitónál eszközöltetik és pedig a sorsjegy visszaszolgáltatása és a megújítási díj: 1 egész sorsjegyért 20 frt, 1 fél 10 frt, 1 tized 2 frt és 1 huszad 1 frt beizetésevel (mind a három osztályra érvényes sorsjegyeket) nem kell megújítani és a III. osztály huzasán minden további nélkül résztvesznek. Hogy a sorsjegy tulajdonosoknak épen a megújítási határnap lejtartok (május 2) való óriási tolongása elkerültessek, ajánlatosnak mutatkozik, miszerint mindenki igyekezzék a III. osztályu sorsjegyeknél minél előbb birtokába jutni.

Táviratok.

Országgyűlés.

— Távirati tudósításunk —

Ülés kezdete délelőt 10 órakor.
Elnök Berzevicsy Albert.

Kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezso báró, Darányi Ignác. Érdeklődés anyha.

A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása után M a r k u s József jelentkezett szö-lásra.

M a r k u s József részletesen kiterjeszkedett a földművelésügyi költségvetés tétel-re, majd attart a kvóta felemelésére és azasi határozott kijelentést tett, hogy neki meggyőződése az, hogy a kvóta felemelése nem törtenhetik meg l a z a d á s nélkül.

Utána B a t t h i a n y Tivadár grófszö-lott a költségvetéshez, a melyet nem fogadott el még a részletes tárgyalás alapján sem, — Majd áttér arra, hogy a költségvetési törvényjavaslatokat miként lehetne minél előbb le-targyalni. Erre vonatkozólag esti ülések tartását javasolja.

Öt percznyi szünet után D a r á n y i Ignác földművelésügyi miniszter szö-lott és felelt a földművelésügyi budget tárgyalása alatt feiszö-lalt szö-nokoknak, egyiknek hosszabban másik rövidebben. A földművelésügyi miniszter válaszából, mely különben sem volt polemikus természetű, a következő főbb elvek emelendők ki. A vamszövetség szerinte mindaddig fentartandó Ausztriával, a mig az saját érde-keink sérelme nélkül megköthető. Ha azonban ez semmi körülmények között

nem volna lehetséges, ugy külön v a m t e r ü l e t r e fogunk lépni.

A felsö-lt számtalan allegészségügyi mi-zeriákra is reflektál a miniszter s az Ausz-triába való állatkivitelre vonatkozólag meg-jegyzi, hogy a mi kivitelünkkel szemben a osztrak-kormány jó akarattal van, azonban szerinte sem szabad beérnünk a vállakozo kormányok jóakarátával, hanem meg kell ten-nünk a legszeleesebbkörü intézkedéseket ariá nézve, hogy az osztrak kormány jó akarata e tekintetben minél hosszabb időre, minden körülmények között biztosítva legyen.

Kijelenti továbbá, hogy a pénzügyminisz-terrel egyetértőleg Wekerle a r a n y v a l u t á s a k e i ö j á t folytatni fogják.

A költségvetési vita folyamán több szö-nok felemlítette a hitbizomány elavult voltát. Erre vonatkozólag Darányi miniszter kijelen-tette, hogy az igazságügyminiszterrel egyet-értőleg, a ki már egyszer jelezte, hogy a hit-bizományt nem tartja modero intézménynek, de egyelőre nem változtathat rajtuk.

I v a n k a Oszkár felszö-lalása után meg D a r á n y i szö-lott újra, a mely után a haz-többsége a földművelésügyi költségvetést álla-lanosságban a részletes tárgyalás által elfogadta.

Ülés vége 2 óra után.

Hamis kártyások az országos kaszinóban.

B u d a p e s t, ápril 11. A Debr. ered. táv.) A tegnapi említett hamis kártyák hát-lapja pontozott görbületekkel, ha ugy tetszik amlaszkekkel van díszítve, melyek közö-lt vertikális vonalban kis félholdak vannak. — Minden kártya hátlapján az egyes görbületek nagy, latia E betűvé formátódnak, mely egy félholddal kezdődik s ugyanazzal végződik. Most már tény az, hogy a félhold, a melylye az első E kezdődik, minden egyes színel felülről számitva ugyanazon horizontális sor-ban kezdődik, s ha e szerint az első E pal-dául a második horizontális sorban kezdődik, s a kártya piros, ugy mindazon kártyák, melyeknek E betűje a második horizontális sorban kezdődik, pirosak. Minden más színek első E betűje más sorban kezdődik, s a többi színeknek más-más sor felet meg. Így pl egy a főváros legelőkelőbb klubjainak egyikében hasznaltos kártyajateknál a makk az első, a zö d a második, a piros a harmadik és a-tök negyedik sorban kezdődik. Ily módon, ha valaki négy különböző színu kártyát a hátlap-járól néz, ugy a legnagyobb könnyű-égg l meg tudja állapítani az egyes kártyák színet.

De épp oly könnyen meg lehet ismerni a figurákat is, viszont minden egyes figurá-nál az első E betűnek félholdja mas es más vertikális vonalban fekszik s ugyanazon figu-raknál a félhold egyenlő távolsagra van a kártya széletől. Így például az „alsó” E be-tűje az első vertikális sorban fekvő félholddal a „tizes” E betűje a második, a „király” E betűje a harmadik stb. sorban fekvő félhold-dal kezdődik, stb.

Ezt a hírt tegnap este a M a g y a r o r s z á g é s M a g y a r E s t i L a p s u t á n a több más lap ma reggel kiírta.

Erre a Magyar-kártyagyár részvénytar-sulat 100 frtot tűzött ki jutalmu annak, aki az ó kártyáit megismeri. S z a l a i Mihály, a M a g y a r E s t i L a p szerkesztője je-lentkezett és a f o g a d á s t m e g - n y e r t e.

Egy tényállás.

Általában elismertetik, hogy a mai nővilág a Pompadour-pasta mindennapi használatának köszönheti ama gyönyörű bőrszínét és ama halvány és aristokratikus arczüdeségét, mely a valódi szépség ismertető jeleit képezi. Egy mindenkor tiszta, soha fel nem pattogzott vagy felszaggatott bőr, arcz és kéz szába! barádságtól, hólyagoktól, fagy és melegségi foltoktól, mind, ezen előnyök eredményezettnek, ha a toilettehez a valódi Pompadour-pastát, a Poudre-Pompadour és a Rix-szappant használjuk. — Ezen orvosi illatszer-csúcs igen gyakran magok az orvosok által is ajánlatik.

Hogy az utánzásoktól megóvassunk, győződjünk meg, hogy minden evésén a Dr. Rix, Wien, II. Praterstrasse 16 Rix-Hof a árárs fel van-e tüntetve.

Szent László (püspök) gyógyfürdő.

Nagyvárad mellett. Vasút-, távirat-, telephon-posta-allomás helyben.

Hazánk legrégebb gyógyhelye természetes meleg 24—33° Rekenes hőforrásokkal, artézi kuttal, ezen források fölött vannak építve az imponáns berendezésű úri és női fürdők, szabin és mór földes fürdők, a gyógyeszközökkel dusan felszerelt gyógypihenő termek.

Fürdőzésre utalva van reumaticus bántalmaknál, izületi loboknál, méh-, has- és mellüreg savos izadmányainál. Vese, epevezeték és hólyag bántalmaknál, hűlések és idegbajoknál.

Mór-fürdők használata kitünő sápkór, vérszegénységnek, a női ivarszervek különféle bántalmainál.

Ivógyógy módnál calcium sulfid sok gazdag tartalmánál fogva kitünő hatású gyógyhely és angol-kórnaál, légző szervek és gyomor-hurutjánál.

Szórakozásul szolgál gyönyörű erdei sétányok, gyógyterem, zongora, tekeasztal, teke-palya, olvasó-terem, fővárosi és vidéki lapok, gyakori estélyek, táncvigalmak, társas kirándulások a fürdő regényes hegyvidékére, naponta 3-szor térszene.

Evad: május 1. — szept. 31. Főé v a d június 1. augusztus 31. elő- és utóevadban 30% ármérséklet.

Restaurációt Kovács László budapesti hírneves főszakács vezet. Étkezés a la carte — á la couvert.

Olcsó s jó élelmzés, kényelmes lakás, napi ár 60 krtól 3 frtig.

Orvos Dr. Filkor Lajos.

Bővebb tudósítással szolgál

a fürdő kezelőség.

ELSŐ DEBRECZENI paplan-gyár

Debreczen, Széchenyi-utca.

Paplanok, madráczok

mérték szerint

gyorsan és pontosan elkészítetnek.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani, hogy üzletemben a legjobb minőségű, tisztán kezelt

sestakerti borok

literenként kimérve

34—36krért kaphatók

Nagyobb rendelők árengedményben részesülnek.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve tisztelettel

Jánossy Béla

Rózsater, Kenyér-piacz.

Egy vagy két

jó családból való fiu tanulól felvétetik

Győry Károly,

üveg- és porcellán kereskedésében SZATMÁRON.

100.000 korona

nyerhető egy darab

3% magyar jelzáloghitelbank sorsjegyre

huzás már április 25én. — Kapható a Bankgyesül. váltóüzlet részv. társaságnál Budapest, V. Fűrdő-utca 1. sz. (Részlet-osztály.)

Beizott részvénytőke 3.200.000 korona

28 havi 5 forintos részlettel

Ajánlható a május 1-jei huzáshoz

Osztrák hitel sorsjegyek.

Főnyeremény 300.000 korona

darabonként 30 havi 9 forintos részlettel

100 frtos 1860-as állami sorsjegyek.

Főnyeremény 120.000 korona

darabonként 30 havi 7 forintos részlettel.

A szelvénykamatok a vevőt illetik

Sorsolási tudósítók ingyen!

Igervények minden huzáshoz.

SZÖLLÖSI GYÖRGY

ékszerész

Debreczenben, Főpiacz, a városházzal szemben.

Ajánlja du-an berendezett

arany, ezüst, ékszer és óraraftárát.

Különösen:

Remek Brillant boutonok 50 frtól 600 frtig és feljebb.

tüzü

„ Solitair gyűrűk a legolcsóbb ártól 200 frtig.

Mindenemü műveszi kivitelü

ARANY, EZÜST TÁRGYAK.

Valódi svájci gyártmányu finom szerkezetü férfi és női ÓRÁK 1 évi jótállás mellett.

Mindenemü ezüst tárgyak. különösen evészközök a napi árkelet szerint, ugyszintén minden e szakmához tartozó munkák, javítások és vésések a legolcsóbb árszámítás mellett eszközöltetnek.

Nap- és esernyők nagy választékban.

Divatos Gallérok 1.50 krtól feljebb.

Divatos női gallérok és kabátok, remek diszített modell-kalapok, eredeti ÁRPÁD BLOUSOK csakis

Rózsa Lajos női divat-termében

óriási választékban bámulatos olcsó árban.

Szalma kalapformák gyári árban.

Gyermek ruhácskákban különlegességek.

A nagy-fülöpi

pusztán **240** kis vagy **60** nagy jószágravaló **legelő** kiadó.

Értekezhetni kis-esapó-u. 383. sz. a.

Szinay Gyulával.

Malomtulajdonosok és a gazdaközönség becses figyelmébe!

Péteri Farkas Vilmos

malom, gép-szerszám-gazdasági szükségletek raktára Debreczen, Piacz-utca 2086. sz.

Ajánla tavaszi és cséplési időnyre Valódi

gép-olaját

napi áron.

Valódi orosz ásvány gépolajakat, 22 főtől 32 főtig fokozat szerint jótállás mellett.

Előrendű kék úszó kocsikenőcsőt,

Carbolineumot,

Valvolin hengerolaját,

TOYOTTE ZSIRADÉKOT,

angol és belföldi l-a gépsziját,

DOBSINEKET, CSÓKEFÉKET,

Gummi és asbest árukat, vizállást mutató üvegeket, feszmérőket, malomcsákány és buzogányokat,

malomköveket,

tizedes és százados mérlegeket, szita-selymet, zsákokat

a legjobb minőségben, gyári áron.

Kőszénkátrányt

legjobb minőségben zsindeley-és

deszkatetők behuzására,

mely által azok tartóssága kétszerte hosszabb, továbbá **csulápok**, melyek a földbe ásatnak, **kerítések** s **gazdasági eszközök befestésére**, hordókban á 50, egész 250 kiló súlytartalommal, továbbá saját gyártmányu

coaksot

(pirszén) **kovácsok** és **lakatosok** részére, ajánlja jutányos ár mellett:

a légszeszgyár igazgatósága **DEBRECZENBEN.**

Legnagyobb papucs-raktár Debreczenben.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a (Czegléd-) Kossuth-utcán, Kardos-féle házban, a gyógyszerházzal szemben, saját készítésű mindenféle

férfi-, női- és gyermek-papucsokat,

szövet, bőr, különböző fekete, színes, préselt, himzett és selyem bársonyokból készítve, nagy választékban és a legújabb mintákkal raktáromat rendeztem be és azokat a legolcsóbb árral árulom el.

Kérem a n. é. közönség szíves pártfogását.

Teljes tisztelettel

PRAK HUGÓ F.

papucs készítő.

Hímzéseket készítésre elfogadok, és formával ingyen szolgálak

Ismét eladóknak tuczat számra árjegyzék szerint. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Jó munka. Olcsó árak.

Nagy választék.

Saját gyártmány.

Utolsó főhuzás.

Magyar

osztály sorsjáték.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben

1 Millio Korona.

Huzás naponta

1896 Majus 12-től 28-ig.

Nyeremény	korona	korona
1 jutalomdíj	600000	= 600000
1 „	400000	= 400000
1 „	300000	= 300000
1 „	200000	= 200000
1 „	100000	= 100000
2 „	40000	= 80000
2 „	20000	= 40000
5 „	10000	= 50000
10 „	8000	= 80000
34 „	6000	= 204000
100 „	2000	= 200000
200 „	1000	= 200000
2650 „	200	= 530000
22000 „	150	= 3300000
25007	nyeremények és 1 jutalom	= 6284000

Ezen 57 nyeremény közül az utoljára kihuzott kapja a 600 000 korona jutalomdíjat.

III. osztályu vételsorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$
60,—	30,—	6,—	3,— forint

Ezen eredeti sorsjegy áraikon kívül ajánlott levél portója és nyeremény jegyzékért 25 Kr. melléklendő.

Sorsjegyeket ajánl és szétküld az összegnek postautalványon való előzetes beküldése mellett vagy utánvétel

Heintze Károly

Budapest, Szervita-tér 3.

Sürgöny czim: **Lottoheintze Budapest.**

II. osztályu sorsjegyeknek a III. osztályra való megújítása a II. osztályu sorsjegy visszaadása és a megújítási díj befizetésével és pedig:

1 egész sorsjegy 20 frt, 1 fél 10 frt, 1 tized 2 frt, 1 huszad 1 forint legkésőbbben május 2-ig eszközöklendő. — Nyertes sorsjegyeket minden magasságban beváltak

Uraknak és hölgyeknek
valódi
LODENT
ajánl a
Tiroli Loden-áruház
BAUR RUDOLF,
Innsbruck Rudolfstrasse 4
Vízmentes képenyek, valódi gyapjuöltöny szövetek.
Árjegyzék mintákkal ingyen, és bérmentve.

ÜGYNÖKÖK
magas jutalék és rendszeres fizetés mellett
felvétetnek egy **redőny** és **görfüg-**
göny gyárhoz.
Ajánlatok czimzendők:
Goldschmid Emil
redőny és görfüggöny gyár
Prág-Belveder, Posta Prága VII.

Legolesőbb bevásárlási forrás!
Van szerencsem a t. cz. közön-
ségnek szives tudomására adni, mi-
szerint
egy nagyobb készlet
partie árunak
kedvező beszerzése
folytán azon kellemes helyzetben va-
gyok, teljes
férti öltöny szöveteket
2 frt 70 krtól kezdve 10 frt 50 kr.-ig
a legjobb minőségű és legszebb
mintájú
Cheviot, Cammgarn és egyéb
gyapju kelmekben szolgálhatni.
Ugyisint nagy raktárt tartok
sima fekete szövetekből. **Adria,**
Atlasz Cammgarn és **Doskinból**
Számos látogatásért esd
teljes tisztelettel
KLEIN JAKAB
postó-kereskedő
főter és Miklós-utca sarkán.
Legolesőbb bevásárlási forrás!

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.
Ezen hírneves háziaszer ellentállt az idő megpróbá-
lásának, mert már több mint 25 év óta megbízható,
fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik kösz-
vénynei, eszuzal, tagszagatásnál és meghűléseknel
és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrab-
ban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller gyá-
korta Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos
szor, hanem igazi népszerű háziaszer, melynek egy
háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és
1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszer-
tárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógy-
szerésznél **Budapestben**. Bevásárlás alkalmával igen
óvatosak legyünk, mert több kisebbertéku
utánzat van forgalomban. **Ki nem akar**
megkárosodni, az minden egyes üveget
„Horgony” védjegy nélkül mint **nem valódit**
utassítsa vissza.
Richter F. Ad. és társa, csász. és kir. udvari szállítók,
Rudolstadt (Thuringia).

Legjobb a
CACAO
GAEDKE
mindenütt kapható
P. W. Gaedke & Cie, Brünn és Hamburg.
Természetes illat, legnagyobb táperő,
könnyű emésztés.

390 arany és ezüsterem és díszoklevelel kitüntetve!

Ruston, Proctor & Co. Ltd.
Lincolni (angol) gépgyár vezérképviselőségénél,
BUDAPESTEN
kaphatók a legkifünőbb utólerhetlen szerkezetű angol
gőzmozgonyok és gőzcséplők
és csakis itt kaphatók a világhírű szabadalmazott
EXCENTER GŐZCSÉPLŐGÉPEK
könyöktengelyek nélkül kettős tisztító szerkezettel, állítható osztályozó hengerrel. Ez idő szerint
ezek a világ legjobb gőzcséplői. Kívánatra azonban szállíthatunk könyöktengelyes gőzcséplőket is
COMPOUND GŐZGÉPEK
Ugyanítt rendelhetők meg a világhírű **magánjáró gőzcséplőgépek.**
A jövő gépe.
Nagy választék szalmakazalozók, járgányos cséplőgépek, borprések, szőlőzuo-
gépek, szénagyűjtő, vetőgépek, tisztító rosták, kukoriczamorzsolók, szecska-
vágók, arató és fűkaszálok, konkolyozók valamint minden gazdasági gépek s
eszközökben és malomberendezésekben.
Árjegyzekkel és mindennemű szakbavágó felvilágosítással és tanácssal készséggel
díjmentesen szolgálunk.
Levelek czimzendők: **RUSTON, PROCTOR & Co. Ltd.** vezérképviselősege
Budapest, V. Lipót-körút 32. szám.
390 arany- és ezüsterem és díszoklevelel kitüntetve.

Védjegy.

FERENCZ
Palinka (soszorszesz),
Vértés gyógysz.-féle
használatban a leghatásosabb.
DEBRECZENBEN: **Dr. Rothschnok E., Tóth Béla** gyógyszer-
rész uraknál, a hol azonkívül raktáron vannak a sasgyógytár
világhírű gyógyszerei a m. **Dr. Heuffel-féle gyomoresentia,**
Dr. Heuffel-féle vértisztító labdacok, Injectio veget és
esapsules vegetales, Buáti növénynedv, Herkuleszfárdósi,
kőszvényeszesz **Antibotin,** **Dr. Heuffel-féle hajszesz, Lugosi**
arckeménec, **Dr. Heuffel-féle bajusznövesztő kenőcs,** stb
kapható, valamint közvetlenül
Vértés Lajos
sasgyógytárában **Lugoson 100a.**